

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Právní ochrana zvířat v českém právním řádu

Bc. Luisa Kopecká

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Luisa Kopecká

Hospodářská politika a správa
Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Právní ochrana zvířat v českém právním řádu

Název anglicky

Legal Animal Protection in the Czech Legal Order

Cíle práce

Cílem teoretické části diplomové práce je na základě rozboru platné právní úpravy problematiky ochrany zvířat vyhodnocení rozsahu i obsahu právní úpravy v ČR na ochranu zvířat. Cílem praktické části je ověření teoretických poznatků v praxi, zejména na základě výzkumu názorů veřejnosti v oblasti právní i faktické ochrany zvířat obecně a dále vyhodnocení vývoje ochrany zvířat v České republice na základě počtu pokusných zvířat nebo výsledků kontrol Státní veterinární správy. V závěru práce budou navržena opatření k nápravě zjištěných nedostatků.

Metodika

- práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část
- shromáždění podkladů pro zpracování teoretické části
- studium dokumentů s využitím metody deskripce a komparace
- analýza právních předpisů a dalších dokumentů
- shromáždění podkladů jako jsou statistiky Státní veterinární správy a Ministerstva zemědělství pro zpracování praktické části práce
- definování výzkumných otázek
- studium dokumentů shromážděných pro zpracování praktické části práce a jejich analýza
- příprava a spuštění anketního šetření jako nástroje techniky dotazování
- vyhodnocení získaných dat pomocí statistických metod, sumarizace získaných dat a jejich zpracování za využití metody komparace a kompilace
- diskuze, závěr

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

zvíře, ochrana zvířat, právo soukromé, právo veřejné, sankce, týrání zvířat, welfare

Doporučené zdroje informací

BARTOŠ, L. – JEBAVÝ, L. Ochrana, chov a využití pokusných zvířat. Brno: Společnost pro vědu o laboratorních zvířatech ve spolupráci s ČZU v Praze, 2014. ISBN 978-80-213-2486-2, s.454.
BEKOFF, M. Na zvířatech záleží : biolog vysvětluje, proč zacházet se zvířaty s respektem a soucitem. Praha: Triton, 2009. ISBN 978-80-7387-322-6. s.232.
MÜLLEROVÁ, H. a STEJSKAL V. Ochrana zvířat v právu. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2317-9.
PETROV, J. VÝTISK, M. BERAN, V. et al: Občanský zákoník. KOMENTÁŘ. Praha: C.H.Beck 2017. ISBN 978-80-7400-653-1
WEBSTER, John. Welfare: životní pohoda zvířat, aneb, Střízlivé kázání o ráji. Praha: Nadace na ochranu zvířat, 1999. ISBN 80-238-4086-X.
zákon č. 166/2999 Sb., veterinární zákon
Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2020

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 17. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Právní ochrana zvířat v českém právním řádu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6.4.2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní JUDr. Janě Borské, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a čas, který mi věnovala. Rovněž bych chtěla poděkovat své rodině za podporu při studiu.

Právní ochrana zvířat v českém právním řádu

Abstrakt

Diplomová práce komplexně zpracovává téma právní ochrany zvířat v českém právním řádu. Cílem práce bylo vyhodnocení obsahu a rozsahu právní úpravy zvířat v ČR. Teoretická část práce obsahuje vymezení pojmů týkajících se tematiky právní ochrany zvířat, přináší historický kontext ochrany zvířat na našem území a analýzu pramenů právní úpravy ochrany zvířat proti týrání na národní i mezinárodní úrovni. Praktická část práce obsahuje vyhodnocení a vývoj výsledků kontrol Státní veterinární správy a počtu pokusných zvířat na území ČR a přináší výsledky provedeného výzkumu. Výzkum byl proveden technikou dotazování pomocí metody ankety jako zdroje získání dat. Bylo zjištěno, že vymezení pojmu zvíře napříč zákony je nejednotné. Dále bylo zjištěno, že počet kontrol zaměřených na týrání zvířat se snižuje, zatímco počet nalezených závad se zvyšuje. Kontroly SVS jsou účinné, ale jejich počet je nedostačující. Z výsledků výzkumu vyplývá, že neexistuje spojitost demografických ukazatelů respondentů s jejich vztahy ke zvířatům. Nejvyšší dosažené vzdělání souvisí s informovaností o ochraně zvířat jen v několika případech. Závěrem práce autorka navrhuje opatření pro zlepšení situace ochrany zvířat prostřednictvím navýšení počtu prováděných kontrol a způsoby pro zvýšení míry informovanosti veřejnosti.

Klíčová slova: zvíře, ochrana zvířat, právo soukromé, právo veřejné, sankce, týrání zvířat, welfare

Legal Animal Protection in the Czech Legal Order

Abstract

The diploma thesis comprehensively handles the topic of animal protection in the Czech legal order. The aim of the thesis was to evaluate the level of the content and extent of the animal law legislation in the Czech Republic. The theoretical part of the thesis brings definition of terms related to the topic, historical point of view on the animal protection in the Czech Republic and the analysis of national and international sources of animal protection legislation. The practical part of the diploma thesis contains evaluation and evolution of the result of the inspections made by the State Veterinary Administration, of number of experimental animals used in the Czech Republic and also presents the result of the research. The research was conducted using survey as the interviewing technique. It has been found that the definition of the term animal across the public and private law is inconsistent. Furthermore, it has been found that the number of inspections on animal cruelty done by the SVA is decreasing, while the number of defects found increases. The SVA inspections are effective, but their amount is insufficient. The results of the research show, that there is no connection between gender, age or education and the relationship with animals. It was found, that the education is related to the awareness of the animal protection only in several cases. Finally, the author of the thesis proposes measures to raise the public awareness about the animal protection and proposes to increase the number of the inspection carried out by the SVA.

Keywords: animal, animal protection, private law, public law, sanctions, animal cruelty, welfare

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	17
3.1 Vymezení pojmů	17
3.1.1 Zvíře, živočich, zvěř	17
3.1.1.1 Kategorie zvířat	19
3.1.2 Chov a držení zvířat	21
3.1.3 Welfare.....	22
3.1.4 Týrání.....	23
3.1.5 Utrpení	24
3.2 Historický vývoj ochrany zvířat na území České republiky	24
3.3 Prameny právní úpravy ochrany zvířat proti týrání	28
3.3.1 Soukromoprávní úprava ochrany zvířat.....	29
3.3.1.1 Zvíře	29
3.3.1.2 Zvíře jako předmět vlastnického práva	30
3.3.1.3 Škoda způsobená zvířetem	31
3.3.2 Veřejnoprávní úprava ochrany zvířat	32
3.3.2.1 Systém ochrany zvířat v ČR.....	32
3.3.2.2 Způsob oznámení o týrání zvířat	34
3.3.3 Týrání zvířat z pohledu trestního práva	34
3.3.4 Zákon na ochranu zvířat proti týrání.....	35
3.3.4.1 Ochrana zvířat při usmrcování	35
3.3.4.2 Ochrana zvířat při přepravě	37
3.3.4.3 Ochrana hospodářských zvířat	37
3.3.4.4 Ochrana pokusných zvířat	38
3.3.5 Mezinárodní právní úprava ochrany zvířat.....	39
3.3.5.1 Předpisy Evropské unie a Rady Evropy	39
3.3.5.2 Další mezinárodní smlouvy	42
3.3.6 Novelý.....	44
3.3.6.1 Novela zákona na ochranu zvířat proti týrání.....	44

3.3.6.2	Novela trestního zákoníku	45
4	Praktická část	47
4.1	Statistiky	47
4.1.1	Výsledky kontrol Státní veterinární správy	47
4.1.1.1	Systém kontrol pohody zvířat.....	47
4.1.1.2	Výsledky kontrol SVS v číslech a jejich interpretace	48
4.1.2	Počty pokusů na zvířatech na území České republiky.....	53
4.2	Výzkum veřejného mínění	55
4.2.1	Identifikace respondentů.....	55
4.2.2	Vztah ke zvířatům	56
4.2.3	Welfare.....	57
4.2.4	Vnímání týrání zvířat	57
4.2.5	Nahlášení týrání zvířat	59
4.2.6	Hodnocení právní úpravy ochrany zvířat.....	61
4.2.7	Orgány zastřešující ochranu zvířat v ČR	62
4.2.8	Angažovanost respondentů v oblasti ochrany zvířat	63
5	Výsledky a diskuse	65
5.1	Teoretická část	65
5.2	Praktická část – Statistiky	65
5.3	Praktická část – Výzkum veřejného mínění.....	66
6	Závěr	69
7	Seznam použitých zdrojů	71
8	Přílohy	78

Seznam obrázků

Obrázek č.1:	Schéma ekologického zemědělství.....	27
Obrázek č.2:	Schéma nutných povolení pro přepravu zvířat.....	40

Seznam tabulek

Tabulka č.1:	Přehled plnění dílčích cílů diplomové práce.....	15
Tabulka č.2:	Přehled základních poznatků získaných kontrolami SVS mezi lety 2005-2019	48
Tabulka č.3:	Přehled procentuálního počtu zjištěných závad.....	50

Tabulka č.4: Přehled počtu a druhů nápravných opatření na základě provedených kontrol	151
Tabulka č.5: Přehled počtu pokusných zvířat v ČR v období mezi lety 1994-2018	54

Seznam grafů

Graf č.1: Počet respondentů vlastníci různé druhy zvířat.....	56
Graf č.2: Počet respondentů, kterým se vybaví tyto druhy zvířat při představě týrání zvířat	58
Graf č.3: Četnost odpovědí na otázku „Co považujete již za týrání zvířat?“	59
Graf č.4: Kde by respondenti nahlásili týrání zvířat/ na koho by se ve věci týrání zvířat respondenti obrátili	60
Graf č. 5: Četnost odpovědí na otázku „Jaké orgány ČR zastřešují ochranu zvířat proti týrání?“	62
Graf č.6: Způsoby boje proti týrání zvířat	63

Seznam použitých zkratek

AVMA	American Veterinary Medical Association
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
ČMKU	Českomoravská kynologická unie
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČR	Česká republika
EZ	ekologické zemědělství
FAWFC	Farm Animal Welfare Council
FCI	Federation Cynologique Internationale
KVS	Krajská veterinární správa
MZe	Ministerstvo zemědělství
OZ	Občanský zákoník
PETA	People for the Ethical Treatment of Animals
SVS	Státní veterinární správa
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat

1 Úvod

Zvířata tvoří odedávna nedílnou součást lidských životů. Pohoda zvířat však nebyla při zacházení se zvířaty vždy lidskou prioritou. I když nyní žijeme v moderní společnosti a mohlo by se zdát, že otřesným praktikám zacházení se zvířaty již odzvonilo, otázka ochrany zvířat proti týrání je neustále aktuální. Za práva zvířat se dnes bojuje téměř po celém světě, především tedy v moderních společnostech. Jedním z nejdůležitějších pilířů pro zlepšení situace zacházení se zvířaty je tvoření zákonů na jejich ochranu. Proto se tato diplomová práce zaměřuje na komplexní zpracování problematiky ochrany zvířat v právním kontextu.

Práce je postavena zejména na veřejnoprávní úpravě ochrany zvířat na národní úrovni České republiky, ale opírá se i o některé mezinárodní předpisy a smlouvy. Do nedávné doby bylo v České republice právně pohlíženo na zvířata jako na věci. Proto je též věnována pozornost tomuto procesu „odvěcnění“ a celkově i zvířeti v soukromoprávní úpravě.

Diplomová práce rovněž seznamuje s praktickou stránkou ochrany zvířat, jako je způsob podávání podnětů o týrání zvířat, nebo angažovanost v ochraně zvířat Státní veterinární správy a Ministerstva zemědělství. V práci je taktéž zpracován vývoj ochrany zvířat na území České republiky. V teoretické části na základě odborné literatury, v praktické části na základě statistik Státní veterinární správy a Ministerstva zemědělství.

Další podstatný pohled na věc ochrany zvířat v právu přináší výzkum veřejnosti zaměřený na zjištění informovanosti veřejnosti o právní úpravě ochrany zvířat v České republice.

Práce zároveň poukazuje na nedostatky ve sféře ochrany zvířat a navrhuje opatření pro jejich zlepšení.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je na základě analýzy právní úpravy vyhodnotit rozsah i obsah právní úpravy problematiky ochrany zvířat v České republice v oblasti soukromoprávní a veřejnoprávní.

Tento cíl bude naplněn pomocí dílčích cílů. Jedním z dílčích cílů je vyhodnotit, zda je vymezení příslušných pojmů jednotné napříč českými zákony.

Dalším z dílčích cílů práce je vyhodnocení a popis vývoje ochrany zvířat v České republice na základě počtu používaných pokusných zvířat na našem území a na základě výsledků kontrol Státní veterinární správy.

Dalším, neméně důležitým, dílčím cílem je ověření teoretických poznatků v praxi se zaměřením na vyhodnocení faktické i praktické informovanosti veřejnosti o ochraně zvířat a o welfare, kde bude sledováno téma týrání zvířat a související instituty, jak při zjištění týrání zvířat postupovat, kde tuto informaci oznámit. Ve výzkumu budou konkrétně ověřovány hypotézy:

- „Doba, ve které respondenti vyrůstali a právní úprava ochrany zvířat proti týrání v této době souvisí s jejich cítěním a vnímáním ochrany zvířat.“
- „Pohlaví nemá vliv na vztah ke zvířatům.“
- „Nejvyšší dosažené vzdělání respondenta souvisí s mírou jeho informovanosti o ochraně zvířat v ČR.“

V závěru práce autorka navrhne opatření k nápravě zjištěných nedostatků.

2.2 Metodika

Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se bude skládat ze tří stěžejních kapitol, a to z Vymezení pojmů, Historického vývoje ochrany zvířat v ČR a z kapitoly Prameny právní úpravy ochrany zvířat proti týrání. Praktická část práce se

bude skládat z kapitoly ohledně statistických dat SVS a MZe a z vlastního výzkumu. Bude následovat kapitola Výsledky a diskuze, Závěr a Seznam použitých zdrojů.

Nejprve budou shromážděny podklady k vypracování teoretické části práce. Teoretická část bude vycházet z techniky studia dokumentů, zdrojem k vypracování budou především právní předpisy ČR, mezinárodní nařízení týkající se ochrany zvířat a odborná literatura. Po prostudování shromážděných dokumentů bude provedena analýza a komparace těchto předpisů a další odborné literatury na téma ochrany zvířat v právu pomocí klíčových znaků, které jsou totožné se stěžejními pojmy kapitoly „Teoretická východiska“. Jde o pojmy zvíře, utrpení, týrání, nebo welfare, které budou definovány v kapitole „Vymezení pojmů“. V následující kapitole bude za použití metody deskripce popsán historický vývoj právní ochrany zvířat na území České republiky, taktéž pomocí techniky studium dokumentů. Kapitola Prameny právní úpravy ochrany zvířat proti týrání bude zpracována taktéž na základě techniky studium dokumentů. Autorka se bude opírat o informace nalezené v odborné literatuře, v platných ale i navrhovaných právních předpisech ČR týkajících se ochrany zvířat proti týrání a taktéž o informace získaných studiem mezinárodních předpisů. Teoretická část práce bude zpracována pomocí techniky analýzy a komparace.

Praktická část bude navazovat na část teoretickou. Kapitola „Statistiky“ bude zpracována na základě dat získaných na webových stránkách Státní veterinární správy či Ministerstva zemědělství. Ministerstvo zemědělství disponuje statistikami, co se týče počtu pokusů na zvířatech v České republice, zatímco Státní veterinární správa disponuje výsledky svých kontrol. Tyto statistiky jsou všem občanům veřejně dostupné. Pomocí metody komparace autorka zpracuje vývoj ochrany zvířat v České republice na základě počtu pokusných zvířat v ČR v letech 1994-2018 a dalších doplňujících informací. Metoda komparace bude využita i při zpracování popisu vývoje týrání zvířat na základě výsledků provedených kontrol Státní veterinární správou mezi lety 2005-2019.

Praktická část diplomové práce bude dále vycházet z techniky dotazování, konkrétně využitím ankety jako nástroje získání dat. Předmětem výzkumu názorů veřejnosti na téma Právní ochrana zvířat v českém právním řádu bude zjištění informovanosti veřejnosti

v oblasti právní i faktické ochrany zvířat obecně. Vyhodnocení výzkumu bude zpracováno pomocí statistických metod. Anketa bude vytvořena online pomocí volně dostupných Google formulářů. Distribuce ankety za účelem sesbírání co největšího počtu respondentů proběhne pomocí sociálních sítí Facebook a oslovování lidí v autorčině okolí. Pro účely diverzifikace respondentů bude několik anket vytištěno a fyzicky předáno a požádáno o vyplnění u osob zastupující starší generaci, kteří tolik nevyužívají sociálních sítí. Autorka práce pak odpovědi do online formuláře přepíše, aby byly odpovědi soustředěny na jednom místě. Anketa bude veřejně přístupná pro vyplnění po dobu pěti týdnů. Sběr dat proběhne mezi 14. únorem až 20. březnem 2020. Otázky anketního šetření budou jak uzavřeného, tak otevřeného charakteru.

První tři otázky ankety budou zaměřeny na demografickou identifikaci respondentů, konkrétně na jejich pohlaví, věkovou skupinu a stupeň nejvyššího dosaženého vzdělání. Příslušnost k těmto skupinám následně pomůže při identifikaci vzorce chování a názorů respondentů. Následující otázky se budou zaměřovat na problematiku ochrany zvířat v právu ČR. Respondentům budou kladeny otázky vztahující se na jejich vztah ke zvířatům, zda ví, co znamená welfare, jak a zda by vůbec případné týrání zvířat nahlásili, jejich názor na současnou právní úpravu ochrany zvířat v ČR, názor na sazby trestního zákoníku v případě porušení Zákona na ochranu zvířat proti týrání a podobně. Respondenti také budou mít za úkol uvést, zda a případně jak, se angažují v boji proti týrání zvířat. Všechny otázky anketního šetření budou k nahlédnutí v přílohách práce.

V části vlastního výzkumu budou též zpracovány výsledky na základě hypotéz uvedených v cíli. Tyto hypotézy slouží k hledání souvislostí mezi demografickými identifikačními údaji respondentů a jejich názory, vědomostmi apod. Tyto hypotézy bude autorka ověřovat položením otázek v rámci anketního šetření a jejich pravdivost bude vyhodnocovat na základě získaných odpovědí.

V tabulce č.1 níže je systematicky zaznamenán přehled plnění cílů diplomové práce. Každý z dílčích cílů si klade otázky, na které si pomocí techniky výzkumu a zdroje, ze kterého bude čerpat, odpoví. Odpovědi na otázky vedou ke splnění cílů práce.

Dílčí cíl	Technika	Zdroj	Otázky
Zjistit, zda jsou definice termínů souvisejících s ochranou zvířat ucelené.	Studium dokumentů	Právní předpisy ČR	1. Je vymezení pojmů napříč zákony jednotné? 2. Jak je v českém právním řádu definován pojem zvíře?
Shrnout a popsat vývoj ochrany zvířat proti týrání na území ČR.	Studium dokumentů	Právní předpisy ČR, odborná literatura, dokumenty KVS, dokumenty Ministerstva zemědělství	1. Spěje právní úprava ochrany zvířat v ČR postupem času k přísnějším zákonům? 2. Jak se vyvíjí počty používaných pokusných zvířat na území ČR? 3. Jak se vyvíjí výsledky kontrol SVS?
Ověření teoretických poznatků v praxi.	Dotazování	Provedené anketní šetření	1. Jaký vztah mají respondenti ke zvířatům? 2. Vědí respondenti, co znamená pojem welfare? 3. Co respondenti považují již za týrání zvířat? 4. Vědí respondenti, kde a jak nahlásit týrání zvířat? Nahlásili by jej? 5. Jaký mají respondenti názor na právní úpravu ochrany zvířat?

Tabulka č.1: Přehled plnění dílčích cílů diplomové práce

Zdroj: vlastní zpracování

Kapitola výsledky a diskuze bude zpracována metodou syntézy na základě získaných názorů veřejnosti z anketního šetření a zjištěných teoretických poznatků.

V závěru práce bude použita také metoda syntézy, pomocí které autorka vyhodnotí dosavadní zjištění a zároveň autorka navrhne opatření k nápravě zjištěných nedostatků.

Citace budou v práci uváděny za každým odstavcem formou poznámek pod čarou. Soupis všech použitých zdrojů bude zaznamenán v kapitole Seznam použitých zdrojů.

3 Teoretická východiska

První podkapitolou kapitoly Teoretická východiska je vymezení pojmů neboli pojmosloví. V druhé podkapitole se autorka zabývá historickým vývojem ochrany zvířat, především té právní, na území dnešní České republiky od roku 1855 až do současnosti. V třetí, a zároveň poslední, podkapitole Teoretických východisek autorka diplomové práce rozebírá prameny právní úpravy ochrany zvířat a dělí je na soukromoprávní a veřejnoprávní. Práce obsahuje shrnutí předpisů jak na tuzemské úrovni, tak na úrovni evropské a dotýká se i dalších mezinárodních smluv. V práci je stručně obsažena i kapitola Novel, která popisuje novely zákona na ochranu proti týrání a novelu trestního zákoníku.

3.1 Vymezení pojmů

Pro důkladnější porozumění práce budou v této kapitole rozebrány a vysvětleny zásadní pojmy české právní úpravy ochrany zvířat jako jsou zvíře, živočich, zvěř, týrání, welfare apod.

3.1.1 Zvíře, živočich, zvěř

Podle Zákona České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších změn a doplňků (dále jen: zákon na ochranu zvířat proti týrání) se **zvířetem** rozumí „každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však embryo“. Zvířata jsou podle tohoto zákona živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení.¹

Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších změn a doplňků (dále jen: veterinární zákon) pojem zvíře nevysvětluje, uvádí však definici kategorie hospodářských zvířat (kam patří mimo jiné i včely), která zvířata neomezuje pouze na obratlovce. To potvrzuje i § 10 odst. 1 písm. d) veterinárního zákona, který tvrdí, že zvířata mohou patřit k obratlovcům nebo bezobratlým.²

¹ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

² Zákon č. 166/1999 Sb. Zákon o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon). In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166>

V soukromoprávní sféře konkrétní definici pojmu **zvíře** nenalezneme, ale zvíře podle nového občanského zákoníku z roku 2014 přestává být věcí: „Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.“³ Není tedy zřetelné, zda se jedná pouze o obratlovce, jak je vysvětleno v zákoně na ochranu zvířat proti týrání, nebo jde o všechny druhy živočichů.

V české právní úpravě tedy neexistuje ucelené vymezení pojmu zvíře. Zákony vykládají pojem různě, často mají vlastní a rozdílné definice, mnohdy zvířetem rozumí pouze obratlovce, jindy na obratlovce vymežováno není.

Pro porovnání vymezení pojmu zvíře s mezinárodní úpravou můžeme uvést například Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97 (obsah nařízení je k nalezení v kapitole Předpisy Evropské unie a Rady Evropy této práce) je zvířetem živý obratlovec.⁴

Živočich je obecně chápán jako širší pojem nežli zvíře, bývá uváděno, že druhy spadající pod pojem zvíře, tedy obratlovci, tvoří pouze tři procenta živočichů. Živočich jako takový v zákoně svou konkrétní definici nemá, lze v něm však nalézt definici pojmu volně žijící živočich.⁵

Pojem **volně žijící živočich** je definován v Zákoně č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších změn a doplňků (dále jen: zákon o ochraně přírody a krajiny). A jde o „jedince živočišného druhu, jehož populace se udržují v přírodě samovolně, a to včetně jedince odchovaného v lidské péči vypuštěného v souladu s právními předpisy do přírody. Živočichem se rozumí všechna vývojová stádia daného

³ Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

⁴ COUNCIL REGULATION (EC) No 1/2005 of 22 December 2004 on the protection of animals during transport and related operations and amending Directives 64/432/EEC and 93/119/EC and Regulation (EC) No 1255/97. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32005R0001>

⁵ RYDVAL, T. Co je (živé) zvíře? *Právník*. 2009, č. 3, s. 332. 3

jedince.“⁶ Pro srovnání pojmů živočich a zvíře je nutné poznamenat, že druhy, které náleží pod pojem zvíře (tedy obratlovec), reprezentují pouze 3% živočišné říše. Z biologického hlediska je živočichem i člověk, což česká právní úprava vylučuje.⁷

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších změn a doplňků (dále jen: zákon o myslivosti) definuje pro něj klíčový pojem **zvěř**. Zvěř je podle zákona obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů. Zákon zvěř rozděluje na 2 základní skupiny, a to na druhy zvěře, které nelze lovit podle mezinárodních smluv (např. bobr evropský, rys ostrovid, vydra říční, a další) a na druhy zvěře, které lze lovit (jde o např. jelena evropského, jezevce lesního, prase divoké, bažanta obecného a další druhy).⁸

3.1.1.1 Kategorie zvířat

V této kapitole budou vybrány a vysvětleny konkrétní kategorie zvířat, které se budou v práci dále objevovat.

Komentář k OZ definuje **zvířata bez pána**, kterými jsou ta divoká zvířata, dokud žijí na svobodě. Pokud žilo zvíře dříve v zajetí, stává se zvířetem bez pána, jakmile získá svobodu a jeho vlastník nemá snahu zvíře stíhat nebo hledat ve snaze jej znovu zajmout. Pokud je ale takové zvíře označené způsobem, podle kterého lze majitele zjistit, zvířetem bez pána se nestává. Takovým označením může být například tetování nebo mikročip. Platí, že zvíře chované v zoologické zahradě a ryba v rybníku nebo obdobném zařízení, které není veřejným statkem, není zvířetem bez pána.⁹

⁶ Zákon č. 114/1992 Sb. Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114>

⁷ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2317-9.

⁸ Zákon č. 449/2001 Sb. Zákon o myslivosti. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-449>

⁹ PETROV, Jan, Michal VÝTISK a Vladimír BERAN. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

Opuštěným zvířetem se stává to zvíře, jehož vlastník má nepochybný úmysl se zvířete zbavit nebo jej vyhnat. To platí i o zvířeti v zájmovém chovu. Pojem zvíře v zájmovém chovu je definován níže.¹⁰

Hospodářským zvířetem se rozumí zvíře chované pro produkci živočišných produktů (vlny, kůže nebo kožešin) popřípadě pro další hospodářské nebo podnikatelské účely, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, králíci, kožešinová zvířata, zvěř a jiná zvířata ve farmovém chovu a ryby, včetně zvířat produkovaných jako výsledek genetických modifikací.¹¹

Za **pokusné zvíře** se podle zákona na ochranu zvířat proti týrání považuje živý obratlovec, s výjimkou člověka, včetně samostatně se živících larválních forem a plodů savců od poslední třetiny jejich běžného vývoje, který je nebo má být použit k pokusům. Za pokusné zvíře se považuje také zvíře, které je v ranějším stadiu vývoje, než je stadium samostatně se živících larválních forem a plodů savců od poslední třetiny jejich běžného vývoje, pokud má být zvířeti umožněno žít nad rámec tohoto stadia vývoje a v důsledku prováděných pokusů je pravděpodobné, že po dosažení tohoto stadia vývoje je postihne bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození. Za pokusné zvíře se rovněž považují živí hlavonožci.¹²

Zvíře v zájmovém chovu je takové, u něž není účelem chovu hospodářský efekt, nýbrž slouží k zájmové činnosti člověka nebo jako jeho společník. Pojem chov je popsán v následující kapitole.¹³

V zákoně na ochranu zvířat proti týrání jsou dále vymezeny termíny jako toulavé zvíře, opuštěné zvíře, volně žijící zvíře apod.¹⁴

¹⁰ Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

¹¹ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

¹² Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

¹³ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

3.1.2 Chov a držení zvířat

Podle Zákona č. 162/2003 Sb., o zoologických zahradách, ve znění pozdějších změn a doplňků (dále jen: zákon o zoologických zahradách) se **chovatelem** rozumí každá právnická nebo fyzická osoba, která drží nebo chová zvíře trvale nebo dočasně, přemísťuje ho, nebo s nimi obchoduje, provozuje jatky, útulky, záchranné stanice, hotely a penziony pro zvířata nebo zoologické zahrady.¹⁵ Dle Zákona o ochraně přírody a krajiny **chov** znamená jakékoliv držení živočicha v zajetí.¹⁶ Podle těchto definic je irelevantní, zda člověk nakládající se zvířetem je jeho vlastník či nikoliv. Vymezení pojmu chovatel je záměrně značně široké, aby zahrnulo všechny možné situace nakládání a zacházení se zvířaty – i ty dočasné. Pojem chovatel je tedy podle zákona chápán jinak než v běžné mluvě.¹⁷

Chov lze ale chápat i z dalších hledisek. Rozlišuje se na chov hospodářských zvířat, chov psů, chov včel atd., v zákoně však tyto pojmy konkrétně definovány nejsou. Pojmy nebo například cíle či účely chovu jsou definovány nebo upraveny konkrétními chovatelskými kluby či uniemi. Například podle doporučené metodiky Řád ochrany zvířat při chovu psů Českomoravské kynologické unie (dále jen ČMKU): „Cílem chovu psů v rámci ČMKU je chov čistokrevných plemen psů s průkazem původu, při zachování biologického zdraví každého jedince, charakteristických vloh a vlastností specifických pro jednotlivá plemena tak, jak jsou popsána standardy Mezinárodní kynologické federace – Federation Cynologique Internationale (dále jen „FCI“), nebo národními standardy v případě plemen FCI dosud neuznaných.“ Nejde tedy pouze o držení zvířete, jak udává zákon o ochraně přírody a krajiny.¹⁸

¹⁴ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

¹⁵ Zákon č. 162/2003 Sb. Zákon o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách). In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-162>

¹⁶ Zákon č. 114/1992 Sb. Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114>

¹⁷ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN isbn978-80-200-2317-9.

¹⁸ ČESKOMORAVSKÁ KYNOLOGICKÁ UNIE. Řád ochrany zvířat při chovu psů. In: *Českomoravská kynologická unie* [online]. [cit. 2019-12-29]. Dostupné z: https://www.cmku.cz/cz/rady-a-predpisy-cmku-152#k_6

Se zásady chovu zvířat seznamuje veřejnost Státní veterinární správa České republiky. Na svém webovém portálu zveřejňuje videopořady za účelem obeznámení veřejnosti s problematikou chovu skotu, ovcí, koní apod. Program vznikl mimo jiné za podpory Ministerstva zemědělství.¹⁹

Existují i **druhy zvířat vyžadujících zvláštní péči**, ty definuje vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Mezi takové druhy patří všechny druhy řádů primáti, šelmy, chobotnatci, krokodýli, až na některé výjimky lichokopytníci a sudokopytníci a mnoho druhů ptáků a plazů.²⁰ Státní veterinární správa informuje o tom, že k chovu zvířete vyžadující zvláštní péči je zapotřebí povolení (vydává se na tři roky) příslušné krajské veterinární správy. Ta je pak povinna minimálně jednou ročně provádět kontroly nad dodržováním podmínek chovu.²¹

3.1.3 Welfare

Neexistuje jediná definice pojmu **welfare** zvířat, obecně ale znamená pohodu zvířat a všechny definice jsou orientovány na kvalitu života jednotlivého zvířete. Důležité je poznamenat, že welfare neznamená pouze dokonalý fyzický stav, ale stejně tak i duševní stav zvířete.²²

Podle AVMA je zajištění welfare zvířat lidskou odpovědností. Ta zahrnuje zaručení všech aspektů dobrých životních podmínek zvířat včetně jejich ustájení, výživy, prevence nemocí, poskytnutí lékařské péče a v nejnutnějších případech i zajištění humánní eutanázie.²³

¹⁹ Zásady chovu zvířat. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2019-12-29]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/ochrana-pohody-zvirat-welfare/zasady-chovu-zvirat/>

²⁰ Úplné znění Vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. In: *Eagri* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_Vyhlaska-2008-411-ochranazvirat.html

²¹ Chov zvířat vyžadujících zvláštní péči. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/chov-zvirat-vyzadujicich-zvlastni-peci/>

²² WEBSTER, John. *Welfare: životní pohoda zvířat, aneb, Střízlivé kázání o ráji*. Praha: Nadace na ochranu zvířat, 1999. ISBN 80-238-4086-X.

²³ *Animal Welfare: What Is It? AVMA* [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <https://www.avma.org/resources/animal-health-welfare/animal-welfare-what-it>

Welfare zvířat má být zaručen zajištěním pěti základních svobod, které byly formulovány britským profesorem chovu hospodářských zvířat na Fakultě veterinárních věd z Bristolské univerzity Johnem Websterem. Těchto pět koncepcí nese název **Zákon pěti svobod** a jde o následující:

- svoboda od hladu, žízně a podvýživy
- svoboda od nepohodlí
- svoboda od bolesti, zranění a onemocnění
- svoboda projevit přirozené chování
- svoboda od stresu, strachu a úzkosti

Zákon pěti svobod byl zaštitěn nezávislým poradním sborem britské vlády, Rady pro welfare hospodářských zvířat (FAWC), a tudíž je zaměřen zejména právě na zvířata hospodářská.²⁴

V české legislativě konkrétní zmínku o takzvaném Zákonu pěti svobod nenalezneme, avšak český zákon na ochranu zvířat proti týrání a doplňující vyhlášky (např. vyhláška č. 464/2009 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat) s těmito koncepcemi korespondují.²⁵ Na druhou stranu Evropská komise, orgán Evropské unie, welfare výslovně podporuje a tvrdí, že již 40 let s pomocí členských států život hospodářských zvířat postupně zlepšuje.²⁶

3.1.4 Týrání

Podle § 4 zákona na ochranu zvířat proti týrání se za **týrání** mimo jiné považuje: „nutit zvíře k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly“, „podrobit zvíře výcviku nebo veřejnému vystoupení anebo obdobnému účelu, je-li toto pro zvíře spojeno s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením, jakož i vychovávat, cvičit nebo účelově používat zvíře k agresivnímu

²⁴ WEBSTER, John. Welfare: životní pohoda zvířat, aneb, Střízlivé kázání o ráji. Praha: Nadace na ochranu zvířat, 1999. ISBN 80-238-4086-X.

²⁵ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

²⁶ Animal welfare. *European Commission* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/food/animals/welfare_en

chování vůči člověku nebo jiným zvířat“, „chovat zvířata v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení“, „opustit zvíře s výjimkou zvířete volně žijícího s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat“ a další.²⁷

3.1.5 Utrpení

Utrpení zvířete je stav, před kterým jej chrání zákon na ochranu zvířat proti týrání. Proto je uvedení definice tohoto pojmu podstatné. Zákon vymezuje utrpení jako „stav zvířete způsobený jakýmkoliv podnětem nebo zákrokem, kterého se zvíře nemůže samo zbavit a který u zvířete způsobuje bolest, zranění, zdravotní poruchu anebo smrt“. Utrpení zvířete tedy nemusí být způsobeno pouze a jedině člověkem, ale obecně jde o stav zvířete, který může být přivolen různými příčinami.²⁸

3.2 Historický vývoj ochrany zvířat na území České republiky

Jedním z nejvýznamnějších roků právní úpravy zvířat je bezesporu rok 1855. V roce 1855 byl totiž přijat první právní předpis na ochranu zvířat na území České republiky. I před rokem 1855 nebyly výjimkou právní předpisy zabývající se chovem zvířat nebo například myslivostí. Jejich hlavním cílem však nebyla ochrana zvířat před týráním, jako tomu bylo u tohoto právního předpisu.²⁹

Do roku 1855 právní předpisy na našem území týrání zvířat nezakazovaly a ani netrestaly. Týrání zvířat byla spíše věc morálky nebo soucitu. Některé předpisy naopak dokonce týrání přikazovaly. Příkladem může být Artikule rychtářů a poddaných na panstvích rožmberských z roku 1560. Tento předpis udával zákaz volného pobíhání psů po vsi z důvodu, že se psi zabíhali a způsobovali škodu na zvěři ve vrchnostenských lesích. Aby bylo zastavení volného pobíhání psů zajištěno, poddaní si mohli vybrat ze tří způsobů jeho provedení. Pes měl být trvale držen na řetězu, ke krku mu měl být přivázán špalek, nebo

²⁷ Zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

²⁸ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

²⁹ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN isbn978-80-200-2317-9.

mu měla dokonce být uřata jedna z končetin. Podobné předpisy se opakovaly na více panstvích po území nynější České republiky.³⁰

Jak už bylo zmíněno výše, nejstarší právní normou na ochranu zvířat na našem území je nařízení č. 31/1855 říšského zákoníku z 15. února 1855 a jeho plný název zní Nařízení Ministerstva vnitra ve shodě s Nejvyšším policejním úřadem s platností pro všechny korunní země s výjimkou vojenských újezdů. Tento předpis je velice stručný, zahrnuje pouze jedno ustanovení: „*Kdo veřejně způsobem vyvolávajícím pohoršení týrá zvířata, ať už mu vlastnický náleží nebo nikoliv, bude potrestán politickým úřadem...*“ Těto normě je vytýkán nízký trest za porušení, zákon je komentátory vnímán jako neúčinný. Též je nutné zdůraznit, že podle této úpravy je zakázáno týrání zvířat jen v tom případě, pokud to vyvolává pohoršení. Ostatní situace týrání zvířat tedy podle této úpravy za trestné nepovažovány nejsou.³¹

V následujících letech byly vydávány další navazující předpisy, které vyjmenovávají zakázaná jednání se zvířaty, zejména jde o úpravu používání tažných zvířat, přeprava zvířat, nebo hnaní zvířat. Mezi zakázané praktiky patří kupříkladu hnaní zvířat kousavými psy, nebo zákaz používání kulhavých nebo jinak nemocných zvířat k tahu.³²

V roce 1939 vláda Protektorátu Čechy a Morava vydala vládní nařízení o ochraně zvířat proti týrání. Toto nařízení poprvé ucelilo právní ochranu zvířat na tehdejším území celé republiky. Obsahem důvodové zprávy je mimo jiné i fakt, že podnět pro vytvoření tohoto zákona vznikl na základě platných předpisů jiných zemí (např. Velké Británie či Polska). Předpis zakazuje týrání zvířat, kterým je podle § 1 roduzněno „každé jednání nebo opominutí, jímž se působí zvířeti bez rozumného a oprávněného důvodu bolest nebo jiné utrpení.“ Tato definice je průlomová v tom hledisku, že se nevynezuje na to, zda vyvolává pohoršení, či nikoliv. Na druhou stranu podle tohoto zákona existují důvody, ze kterých lze

³⁰ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN isbn978-80-200-2317-9.

³¹ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN isbn978-80-200-2317-9.

³² MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN isbn978-80-200-2317-9.

zvířatům vyvolávat bolest oprávněně. Za porušení tohoto nařízení pachateli hrozila pokuta 5000 K nebo vězení až na dva týdny.³³

Socialistická úprava ochrany zvířat proti týrání bohužel nenavázala na předchozí úpravu. Stěžejním cílem této doby bylo zvyšování živočišné produkce a takzvané užitkovosti, zatímco na prevenci či na zákony na ochranu zvířat proti týrání nebyl brán takový zřetel. Právní úprava ochrany zvířat byla minimální, týrání zvířat nebylo trestným činem. Nic se na tom nezměnilo ani v roce 1961, kdy přišel v platnost zákon č.66/1961 Sb., o veterinární péči. V následujících desetiletích se právní úprava ochrany zvířat dočkala dalších několika změn, nicméně týrání zvířat bylo ukotveno jako trestný čin až po změně režimu, a to novelou trestního zákoníku z roku 1961 provedenou zákonem č. 557/1991 Sb., s účinností v roce 1992.³⁴

Až do roku 1992 v českém právní řádu zákon na ochranu zvířat jako takový neexistoval. První znění Zákona na ochranu zvířat proti týrání vstoupil v účinnost 29.května 1992. Od té doby se dočkal několika novelizací, z nichž mnoho souvisí s evropským a mezinárodním právem.³⁵

V právní historii až do moderní doby nemá obdoby koncept takzvaného ekologického zemědělství. Jeho historie sahá teprve do počátku 20. století. Jde o takovou podobu zemědělství, jejíž smyslem je produkce zdravých, nezávadných a geneticky neupravených potravin (je zakázáno používání chemických přípravků, umělých hnojiv apod.), zvířatům chovaných v ekologickém zemědělství je umožněn prožít svůj život přirozeným způsobem bez větších zásahů. Oproti vizím socialistického období klade EZ důraz na kvalitu produktů, ne kvantitu. Jde o formu zemědělství, které funguje jak na základě moderních technologií a poznatků, tak na základě tradičních postupů. Ekologické zemědělství je

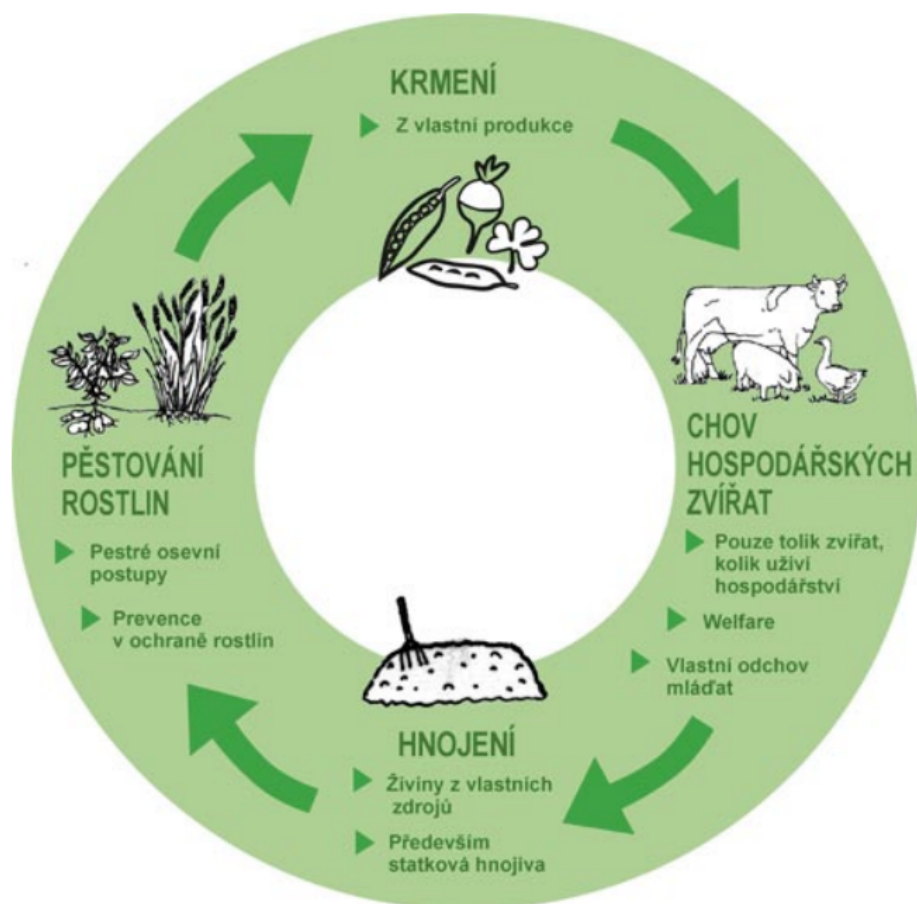
³³ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN isbn978-80-200-2317-9.

³⁴ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN isbn978-80-200-2317-9.

³⁵ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN isbn978-80-200-2317-9.

právně ukotveno a má přísná konkrétní pravidla, jejichž dodržování je v České republice v gesci instituce Ministerstva zemědělství.³⁶

Na následujícím obrázku je zobrazeno schéma ekologického zemědělství podle dokumentu České technologické platformy pro ekologické zemědělství a Bioinstitutu. To se skládá ze za sobě jdoucího chovu hospodářských zvířat, hnojení, pěstování rostlin a krmení zvířat. To zaručuje nekonečný koloběh nezávadného ekologického zemědělství.³⁷

Obrázek č.1: Schéma ekologického zemědělství

Zdroj: Ekologické zemědělství bez mýtů. In: URBAN, Jiří a Josef DLOUHÝ. *Eagri* [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2020-02-08]. ISBN 978–80–87371–13–8. Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/file/220655/Ekologicke_zemedelstvi_bez_mytu.pdf

³⁶ Ekologické zemědělství. *Eagri* [online]. [cit. 2020-02-05]. Dostupné z:

<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/>

³⁷ Ekologické zemědělství bez mýtů. In: URBAN, Jiří a Josef DLOUHÝ. *Eagri* [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2020-02-08]. ISBN 978–80–87371–13–8. Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/file/220655/Ekologicke_zemedelstvi_bez_mytu.pdf

Konkrétní právní předpisy upravující ekologické zemědělství v České republice jsou mimo jiné Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, vyhláška Ministerstva zemědělství č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, Úplné znění nařízení Rady (ES) 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 a další.³⁸

Na ekologické zemědělství je pohlíženo ze dvou pohledů. Je známa nejen chvála, ale je na něj i snášena vrstva kritiky. Kritici s vymezujícími se názory oproti EZ hlásají, že ekologické zemědělství má smysl a je ke zvířatům fěr jen do určité míry. V chovu ekologického zemědělství je totiž zakázáno používání chemicky syntetizovaných léčiv, které můžou zvířeti neprodleně pomoci. Důraz v ekologickém chovu je kladen na prevenci proti nemocem (vybudování vysoké obranyschopnosti) a na přirozený koloběh života. Mezi povolené způsoby léčby patří například fototerapie, homeopatie či akupunktura.³⁹

Zákonodárné orgány České republiky však chystají novelizaci aktuální právní úpravy ochrany zvířat i zpřísnění trestů za týrání zvířat.⁴⁰ Připravované novely Zákona na ochranu zvířat proti týrání i trestního zákoníku jsou blíže charakterizovány v kapitole Novely této diplomové práce.

3.3 Prameny právní úpravy ochrany zvířat proti týrání

Právní úprava ochrany zvířat se dělí na soukromoprávní a veřejnoprávní.⁴¹ V následujících kapitolách tak bude úprava právní ochrany zvířat proti týrání rozebrána a popsána na základě tohoto rozdělení. V soukromoprávní úpravě autorka vychází především z nového občanského zákoníku a z jeho komentáře. Kapitola Veřejnoprávní úprava ochrany zvířat vychází zejména ze zdrojů veřejných orgánů, konkrétně z Ministerstva zemědělství a ze

³⁸ Právní předpisy pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin. *Eagri* [online]. [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/ekologicke-zemedelstvi/pravni-predpisy-pro-ekologicke.html>

³⁹ JAROLÍMOVÁ, Pavlína. *Veterinární péče v ekologických chovech zvířat*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně.

⁴⁰ Vládní návrh, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. 2019. Dostupné také z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>

⁴¹ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. In: *APLIKOVANÉ PRÁVO 2/2006* [online]. [cit. 2020-01-14]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/3332081-Ochrana-zvirat-proti-tyrani-jako-soucast-pravni-ochrany-zvirat-v-ceske-republice.html>

Státní veterinární správy. Samostatnými kapitolami pak jsou Týrání zvířat v trestním zákoníku a Zákon na ochranu zvířat proti týrání, jenž obsahuje podrobný rozbor tohoto zákona. Obě dvě poslední kapitoly spadají též pod veřejnoprávní úpravu ochrany zvířat. Dále následují kapitoly Mezinárodní právní úprava ochrany zvířat a kapitola Novely.

3.3.1 Soukromoprávní úprava ochrany zvířat

Znakem soukromého práva je, že jeho subjekty stojí na stejné úrovni, jsou v rovnoprávném postavení, a tím pádem nikdo z nich není nadřizen druhému účastníkovi.⁴² Soukromoprávní úpravu ochrany zvířat upravuje především Občanský zákoník. V této kapitole je představeno zvíře v kontextu občanského zákoníku, autorka se též okrajově dotýká problematiky zvířete jako předmětu vlastnického práva a problematiky škody způsobené zvířetem.

3.3.1.1 Zvíře

Občanský zákoník definici slova zvíře neobsahuje. Ale jak už bylo popsáno v kapitole Teoretická východiska, v roce 2014 přestalo být zvíře dle nového občanského zákoníku věcí. OZ obsahuje následující tvrzení: „Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.“⁴³ Tím, že zvíře přestalo být věcí, se vymezuje od základních kategorií osob a věcí a vytváří tak speciální samostatnou kategorii.⁴⁴

Zvíře však zůstává v kategorii právních objektů, nepřesouvá se do kategorie právních subjektů. Zvířata tak v záležitostech jako je například kupní smlouva zůstávají v pozici předmětu. Podle komentáře k občanskému zákoníku „zvířata sice nejsou ani věcí, ale lze

⁴² DVOŘÁK, Jan, a kol. *Soukromé právo 21. století*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 532 s. ISBN 978-80-7552-595-6.

⁴³ Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

⁴⁴ TÉGL, Petr. Právní povaha zvířete v soukromém právu. In: MELZER, Filip; TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svatek III. § 419-654*. 1. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 232.

na ně použít ustanovení o věcech movitých neodporuje-li to povaze jejich povaze živého tvora“.⁴⁵

Komentář k občanskému zákoníku rozvádí sousloví „neodporuje povaze“ následovně: se živými zvířaty je ze své povahy nutno zacházet jinak než s běžnými věcmi. Je nutné dohlédnout na to, aby zvíře nebylo vystaveno nadbytečnému fyzickému i psychickému utrpení, bolesti, úzkosti či strachu a aby nebylo zraněno či usmrceno. Soukromoprávní úprava též dbá na vztah zvířete ke člověku. Není možné, aby například pes, který je citově vázán na svého pána, byl předmětem zástavy nebo zadržovacího práva.⁴⁶

Jak už bylo uvedeno výše, samotná definice pojmu zvíře v NOZ chybí. V důvodové zprávě se však zákoník odkazuje na to, že zvířetem se rozumí obratlovci i bezobratlí, kteří jsou schopni pociťovat bolest a jiné utrpení. Tímto občanský zákoník nekoresponduje se zákonem na ochranu zvířat proti týrání.⁴⁷ Komentář k občanskému zákoníku dále upřesňuje, že „zvířetem je tedy jakýkoliv tvor, který má (alespoň některé) smyslové orgány“. A doplňuje, že zákon na ochranu proti týrání má tímto užší definici než Občanský zákoník.⁴⁸

3.3.1.2 Zvíře jako předmět vlastnického práva

Podle občanského zákoníku lze nabýt vlastnického práva ke zvířeti všemi možnými způsoby kromě nabytí zpracováním. Žádný z těchto způsobů totiž neodporuje jeho zvláštní povaze (pojem vysvětlen výše). Zvíře může být předmětem koupě, darování, přivlastnění, dědictví, nalezení se vznikem vlastnického práva apod.⁴⁹ Autorka v dalších odstavcích stručně popisuje vybrané způsoby nabytí a zániku vlastnického práva ke zvířeti, příslušné pojmy a komentáře k nim.

⁴⁵ PETROV, Jan, Michal VÝTISK a Vladimír BERAN. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

⁴⁶ PETROV, Jan, Michal VÝTISK a Vladimír BERAN. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

⁴⁷ Müllerová, Hana: Zvíře jako předmět právní úpravy veřejného práva a nový občanský zákoník, vědecký časopis České právo životního prostředí, 35. číslo, 2014, str. 16-17, text dostupný na: http://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_35.pdf [cit. 20. 4. 2015]

⁴⁸ PETROV, Jan, Michal VÝTISK a Vladimír BERAN. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

⁴⁹ EYEROVÁ, Kateřina. *Zvíře jako předmět vlastnického práva*. Brno, 2019. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

U zvířat není ustálen pojem „věc ničí“ (nyní též „věc opuštěná“ nebo „věc, která nikomu nepatří“, ale „zvíře bez pána“. Takové zvíře může být stejně jako zvíře opuštěné předmětem **přivlastnění**. Vlastnické právo původního majitele zvířete bez pána zaniká, jakmile zvíře není majitelem soustavně stíháno a nebo za okolnosti, že se zvíře k majiteli v přiměřené době samo nevrátilo. Tato doba trvá šest týdnů. Zvíře opuštěné je takové domácí zvíře (nebo zvíře v zájmovém chovu), které se po jeho opuštění může stát předmětem vlastnictví kohokoliv. Nic by se na jeho přisvojení nezměnilo ani poté, co by se zvíře vrátilo ke svému původnímu majiteli, nebo v tom případě, kdy by bylo zvíře označené způsobem, kdy je možné identifikovat jeho předešlého vlastníka.⁵⁰

Ačkoliv zvíře podle OZ už není věcí, stále může být předmětem **koupě** nebo **darování**. Existují však omezení v tom, kdo se majitelem zvířete může stát. Zvíře v zájmovém chovu nesmí být prodáno ani darováno osobě zbavené způsobilosti k právním úkonům, osobě mladší 15 let bez souhlasu rodičů nebo osoby mající rodičovskou odpovědnost apod. Další omezení ve vlastnictví zvířete existují v případě, kdy je předmětem takový druh zvířete, který vyžaduje splnění podmínek v zájmu jeho ochrany. Jde například o druh zvířete vyžadující zvláštní péči nebo ohrožený druh zvířete.⁵¹

Zánik vlastnického práva ke zvířeti může nastat následujícími právními skutečnostmi: prodejem, darováním, opuštěním a podobně. Opět jde o všechny způsoby zániku vlastnického práva až na ty, které odporují povaze živého zvířete, jako je například v kapitole výše zmíněná zástava.⁵²

3.3.1.3 Škoda způsobená zvířetem

Nový občanský zákoník stanoví, že „Způsobí-li škodu zvíře, nahradí ji jeho vlastník, ať již bylo pod jeho dohledem nebo pod dohledem osoby, které vlastník zvíře svěřil, anebo se zatoulalo nebo uprchlo. Osoba, které zvíře bylo svěřeno nebo která zvíře chová nebo jinak

⁵⁰ PETROV, Jan, Michal VÝTISK a Vladimír BERAN. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

⁵¹ EYEROVÁ, Kateřina. *Zvíře jako předmět vlastnického práva*. Brno, 2019. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

⁵² EYEROVÁ, Kateřina. *Zvíře jako předmět vlastnického práva*. Brno, 2019. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

používá, nahradí škodu způsobenou zvířetem společně a nerozdílně s vlastníkem.“ Toto ustanovení upravuje pouze situaci, kdy je škoda způsobená zvířetem, které má vlastníka. Škoda může být samozřejmě způsobená i zvířetem žijícím na svobodě. Takto způsobená škoda je ale v určitých případech upravena zákonem o myslivosti, nikoliv však občanským zákoníkem.⁵³

Pokud je škoda způsobená domácím zvířetem sloužícím k výkonu povolání nebo jiné výdělečné činnosti (a další) a jeho chovatel (vlastník) dokáže, že nezanedbal při jeho dozoru potřebnou pečlivost, majitel se zproští od náhrady škody. Mezi zvířata patřící do této kategorie patří například záchranářští psi, asistenční zvířata nebo zvířata chovaná pro hospodářské účely.⁵⁴

Novelizací občanského zákoníku a ustanovením, že zvíře není věc, se v soukromoprávní úpravě ochrany zvířat změnilo mnohé. Zvíře se v českém právu vedle osob a věcí stalo zvláštní kategorií. Platí ale, že v případech, kdy neexistuje pro kategorii zvířat speciální úprava, použije se na zvíře ustanovení týkajících se věcí.⁵⁵

3.3.2 Veřejnoprávní úprava ochrany zvířat

Ve veřejnoprávních sporech na rozdíl od soukromoprávních vztahů vystupuje orgán veřejné moci. Prameny veřejnoprávní úpravy ochrany zvířat poskytuje především orgán Ministerstva zemědělství Státní veterinární správa.⁵⁶

3.3.2.1 Systém ochrany zvířat v ČR

Vrcholným orgánem ochrany zvířat v ČR je **Ministerstvo zemědělství**.⁵⁷ Ministerstvo zemědělství především „projednává, koordinuje a kontroluje plnění úkolů ochrany zvířat

⁵³ PETROV, Jan, Michal VÝTISK a Vladimír BERAN. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

⁵⁴ PETROV, Jan, Michal VÝTISK a Vladimír BERAN. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

⁵⁵ PETROV, Jan, Michal VÝTISK a Vladimír BERAN. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

⁵⁶ VÍTOVÁ, Blanka. *Úvod do soukromého a veřejného práva* [online]. Olomouc, 2017 [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://mvso.cz/wp-content/uploads/2018/02/%C3%A9vod-do-soukrom%C3%A9ho-a-ve%C5%99ejn%C3%A9ho-pr%C3%A1va-studijn%C3%AD-text.pdf>

a předkládá příslušným státním orgánům návrhy na nezbytná opatření“. Ministr zemědělství taktéž zřizuje **Ústřední komisi pro ochranu zvířat** (dále jen: ÚKOZ) jako svůj odborný poradní orgán. Ten se dělí na čtyři základní výbory, a to na výbor pro ochranu hospodářských zvířat, výbor pro ochranu zvířat v zájmových chovech, výbor pro ochranu volně žijících zvířat a výbor pro ochranu pokusných zvířat.⁵⁸

V čele ÚKOZ sedí předseda, který je jmenován ministrem zemědělství po dohodě s ministrem životního prostředí. Tentýž proces platí i při jmenování členů, kteří jsou vybíráni z odborníků na téma ochrany zvířat.⁵⁹ ÚKOZ zaujímá oficiální stanoviska na aktuální problémy a témata, eventuálně zasílá výzvy nebo dopisy. Stanoviska a názory ÚKOZ jsou veřejně dostupné na webových stránkách Ministerstva zemědělství. Poslední vydané stanovisko ÚKOZ je však z července roku 2017, otázkou tedy je, jak moc je ÚKOZ aktivním orgánem.⁶⁰

Ochranou zvířat se rovněž zabývá **Státní veterinární správa** (dále jen: SVS). SVS je správní úřad Ministerstva zemědělství a provádí dozor nad dodržováním povinností chovatelů prostřednictvím svých zastoupení – Krajských veterinárních správ. Mezi její kompetence patří vydávání či odnímání povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, stanovování veterinárních podmínek pro provádění pokusů na zvířatech a pro provádění porážky zvířat, provádí kontroly v útulcích a jiných zařízeních a pokud zjistí nedostatek, vydává rozhodnutí o jeho odstranění. Se statistikami výsledků prováděných kontrol Státní veterinární správy autorka seznamuje v kapitole Statistiky.⁶¹

⁵⁷ Ochrana pohody zvířat – welfare. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <https://www.svs.cz/zdravi-zvirat/ochrana-pohody-zvirat-welfare/>

⁵⁸ Systém ochrany zvířat v ČR. *Eagri* [online]. [cit. 2019-12-29]. Dostupné z:

<http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/>

⁵⁹ Systém ochrany zvířat v ČR. *Eagri* [online]. [cit. 2019-12-29]. Dostupné z:

<http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/>

⁶⁰ Stanoviska a názory ÚKOZ. *Eagri* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z:

<http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/publikace-a-dokumenty/stanoviska-a-nazory/>

⁶¹ Systém ochrany zvířat v ČR. *Eagri* [online]. [cit. 2019-12-29]. Dostupné z:

<http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/>

3.3.2.2 Způsob oznámení o týrání zvířat

O způsobu, jak týrání zvířat oznámit autoritám na svých webových stránkách informuje Státní veterinární správa. Občané mohou podávat podezření o týrání zvířat a podněty k prošetření následujícím úřadům:

- příslušnému obecnímu úřadu
- příslušné krajské veterinární správě
- policii ČR
- státnímu zastupitelství⁶²

Občané by měli podle SVS podávat podněty k prošetření případů nejlépe v písemné formě. Jednou z možností podání podnětu ke kontrole je i vyplnění kontaktního formuláře SVS.⁶³ Na základě uskutečněné kontroly, která je vykonávána způsobilým odborným pracovníkem orgánů veterinární správy, tento pracovník podá podněty k zahájení správního řízení příslušnému obecnímu úřadu s rozšířenou působností. Obecní úřad s rozšířenou působností ve věci dále postupuje podle příručky, která je veřejně přístupná na webovém portálu SVS.⁶⁴

3.3.3 Týrání zvířat z pohledu trestního práva

Za trestný čin týrání zvířat hrozí podle § 302 trestního zákoníku maximálně pět let odnětí svobody, a to v případě, že se pachatel dopustil tohoto činu na větším počtu zvířat. Tomu, kdo týrá zvíře surovým nebo trýznivým způsobem hrozí trest odnětí svobody až na 2 roky, zákaz činnosti, nebo propadnutí věci. Odnětím svobody na 6 měsíců až na 3 roky bude potrestán ten, kdo byl dříve za týrání v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, nebo způsobil-li týranému zvířeti trvalé následky na zdraví nebo dokonce smrt.⁶⁵

Tato úprava již prošla novelizací, se kterou autorka práce seznamuje v kapitole Novely.

⁶² Způsob oznámení o týrání zvířat. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/zpusob-oznameni-o-tyrani-zvirat/>

⁶³ Možnosti kontaktů. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/kontakti-formular/>

⁶⁴ Způsob oznámení o týrání zvířat. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/zpusob-oznameni-o-tyrani-zvirat/>

⁶⁵ Zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

3.3.4 Zákon na ochranu zvířat proti týrání

Zákon na ochranu zvířat proti týrání byl schválen 15. dubna 1992, je platný i účinný od 25. května 1992 a je rozdělen do osmi částí:

1. Obecná ustanovení
2. Ochrana zvířat při usmrcování, použití znecitlivění a ochrana zvířat při veřejných vystoupeních
3. Ochrana zvířat při přepravě
4. Ochrana hospodářských zvířat, zvířat v zájmových chovech a volně žijících zvířat
5. Ochrana pokusných zvířat
6. Orgány ochrany pokusných zvířat
7. Přestupky
8. Závěrečná ustanovení⁶⁶

Jeho účelem je chránit zvířata před týráním, utrpením, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem. Základem této právní úpravy je zákaz týrání zvířat a všechny formy jeho propagace. Stíhatelné není tedy pouze samotné týrání nebo způsobování utrpení zvířete, ale i distribuce jakýchkoliv forem záznamů týrání zvířat apod.⁶⁷

V následujících podkapitolách budou přiblíženy vybrané části zákona na ochranu zvířat proti týrání.

3.3.4.1 Ochrana zvířat při usmrcování

Tato část zákona na ochranu zvířat proti týrání vymezuje důvody, způsoby a metody, jakými lze zvíře legálně usmrtit, reguluje též požadavky na porážení zvířat a rituální usmrcování zvířat.⁶⁸

⁶⁶ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

⁶⁷ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

⁶⁸ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

Pro usmrcení zvířete musí v zákoně existovat důvod. Jde například o využití produktů zvířete, bezprostřední ohrožení člověka zvířetem, nevléčitelná nemoc zvířete, deratizace nebo depopulace. Zákon též uvádí seznam způsobů, kterými je usmrcování zakázáno: jde například o utopení, ubití, ubodání, použití elektrického proudu, pokud nenastane okamžitá ztráta vědomí zvířete apod. Zkrátka jsou to způsoby, které zvířeti způsobují neúměrnou bolest či utrpení.⁶⁹

Zákon dále obsahuje potřebu nutné odborné způsobilosti osoby provádějící usmrcování v zařízeních jako jsou jatka, upravuje usmrcování kožehinových zvířat a hlodavců, postupy při usmrcování ryb a další.⁷⁰

Poněkud zvláštní kapitolou ochrany zvířat při usmrcování jsou rituální porážky. Podle §5f zákon stanoví zvláštní metody porážky zvířat pro potřeby církví a náboženských společností. Pro provedení této porážky je nutné získat rozhodnutí o povolení porážky zvířat pro potřeby církví a náboženských společností od ministerstva zemědělství. Povolení je vydáváno maximálně na jeden rok, ale nebývá omezeno pouze na jedno zvíře, ale na počet, který ve své žádosti stanoví církev či náboženská společnost.⁷¹ V České republice se jedná o výjimky při židovské porážce pro získání *košer* masa a o muslimské porážce *halal*. V obou těchto případech jde o to, aby zvíře bylo při jeho usmrcení v plném vědomí a nebylo před jeho vykrvením omráčeno.⁷²

Tato výjimka v usmrcování zvířat vychází z Listiny základních práv a svobod z důvodu práva na svobodné projevení náboženství či víry.⁷³

⁶⁹ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

⁷⁰ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

⁷¹ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

⁷² MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN isbn978-80-200-2317-9.

⁷³ Usnesení č. 2/1993 Sb. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>

3.3.4.2 Ochrana zvířat při přepravě

Zákon na ochranu zvířat proti týrání upravuje maximální dobu přepravy hospodářských zvířat určených k porážce na vnitrostátní úrovni, tato délka nesmí překročit 8 hodin. Zákon dále stanoví podmínky způsobilosti zvířat k přepravě, opatření dopravních prostředků, aby odpovídaly bezpečnostním požadavkům k přepravě živých zvířat, a podobně.⁷⁴ Ochrana zvířat při přepravě v českém právní řádu upravují též například veterinární zákon, nebo vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě ve znění pozdějších změn a doplňků (dále jen: vyhláška o ochraně zvířat při přepravě).⁷⁵

Vyhláška o ochraně zvířat při přepravě stanoví minimální velikost prostoru pro přepravu zvířat, „*která se neuskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností, a pro přepravu hospodářských zvířat do vzdálenosti nejvýše 50 km nebo v rámci hospodářství, ve kterém lze zvíře převážet*“. Jde o přepravu koní, skotu, ovcí, koz, prasat a drůbeže v silniční a železniční přepravě. Například těžký dospělý skot musí mít minimální podlahovou plochu na jedno zvíře 1,3 až 1,6 m². Vyhláška o ochraně zvířat při přepravě ale obsahuje i poznámky, které oznamují, že nastavené hodnoty se na základě různých podmínek jako je délka cesty mohou zvýšit. Též je upravena silniční, železniční a letecká přeprava psů a koček, ostatních ptáků a savců. Nadřazeným předpisem vyhlášky o ochraně zvířat při přepravě je zákon na ochranu proti týrání.⁷⁶

Otázka ochrany zvířat při přepravě je velmi rozsáhlá, zejména na evropské úrovni, a tak se touto problematikou autorka podrobněji zabývá níže v kapitole Předpisy Evropské unie.

3.3.4.3 Ochrana hospodářských zvířat

Tato část zákona stanoví zákazy a nařízení, co se týká zvířat hospodářských. Zejména je zakázáno chovat hospodářská zvířata v izolaci, v prostorech neumožňujících odpočinek, ve tmě či za stálého osvětlení, a dále. Hospodářská zvířata musí dostávat vhodnou potravu, mít

⁷⁴ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

⁷⁵ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN isbn978-80-200-2317-9.

⁷⁶ Vyhláška č. 4/2009 Sb. Vyhláška o ochraně zvířat při přepravě. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-4>

přístup k vodě. Zákon též stanoví konkrétní podmínky chovu druhu Kur domácí.⁷⁷ Minimální standardy zařízení pro hospodářská zvířata pak upravuje Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat.⁷⁸

3.3.4.4 Ochrana pokusných zvířat

Pátá část zákona na ochranu zvířat proti týrání upravuje ochranu zvířat pokusných. K chovu, dodávce, či používání pokusných zvířat je nezbytné získat od ministerstva příslušné oprávnění. K samotnému provádění pokusu je potřebné mít schválený projekt pokusů, který na základě žádosti schvaluje příslušný státní orgán. Co se týče prostorů a vybavení, chovatel je povinen zajistit, aby jeho zařízení měla vhodné prostory a vybavení pro druhy těch pokusných zvířat, které jsou v nich umístěny. Dále je chovatel povinen zabezpečit, aby těmto zvířatům bylo zajištěno krmivo, voda, nutná péče odpovídající jejich zdravotnímu stavu a další. Podmínky prostředí mají být též denně kontrolovány. Zákon dále poskytuje výčet druhů a kategorií zvířat, jež nesmí být používána jako zvířata pokusná. Jde například o ohrožené druhy zvířat, subhumánní primáty, opuštěná nebo toulavá zvířata. I tyto kategorie však mají své výjimky.⁷⁹

Zákon též stanoví přípustné a nepřípustné účely pokusů. Mezi přípustné patří základní výzkum, translační nebo aplikovaný výzkum, výzkum zaměřený na zachování druhů a mnoho dalších. Seznam nepřípustných účelů je značně kratší, vyčítá: „vývoj nebo zkoušení zbraní, bojových látek nebo munice a k nim příslušných zařízení“.⁸⁰

Všeobecně řečeno, povoleným účelem pokusů na zvířatech je tedy výzkum, mimo výzkum spojený se zbraněmi.

⁷⁷ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

⁷⁸ Úplné znění Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat. *Eagri* [online]. [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_Vyhlaska-2004-208-ochranazvirat.html

⁷⁹ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

⁸⁰ Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

Vývoj počtů a přehledy druhů pokusných zvířat a jejich spotřeby na území České republiky přináší autorka v kapitole Statistiky.

3.3.5 Mezinárodní právní úprava ochrany zvířat

Na mezinárodní úrovni jsou pro Českou republiku nejvýznamnější evropské předpisy. V současné době totiž neexistuje globální právní úprava ochrany zvířat. Neexistence je zapříčiněna faktem, že ochrana zvířat je výsadou pouze moderních ekonomicky vyspělých společností.⁸¹ Proto se v této kapitole autorka zaměří na Předpisy Evropské unie a úmluvy Rady Evropy.

3.3.5.1 Předpisy Evropské unie a Rady Evropy

Jedna z nejvýznamnějších mezinárodních právních úprav ochrany zvířat majíc dopad na českou úpravu je nepochybně **NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97** (dále jen: nařízení rady o ochraně zvířat během přepravy). Jak název napovídá, jedná se o nařízení upravující podmínky přepravy zvířat v rámci Společenství včetně kontrol, které jsou prováděny při vstupu nebo výstupu z území Evropské unie.⁸²

Nařízení rady o ochraně zvířat během přepravy platí pouze na přepravu spojenou s hospodářskou činností a hlavní podmínkou je, že: „Nikdo nesmí provádět ani nařídit přepravu zvířat způsobem, který jim může přivodit zranění nebo zbytečné utrpení.“. Toto obecné ustanovení následují doplňující podmínky, jako je minimalizace doby cesty, způsobilost zvířat pro přepravu, zajištění dostatečně velkého prostoru pro zvířata apod. Článek 4 nařízení rady o ochraně zvířat během přepravy stanoví nezbytné doklady pro přepravu zvířat, mezi které patří doklady s informací o původu zvířat, o majiteli, o datu a času odjezdu a podobně. Důležitým milníkem pro přepravu zvířat je podle článku 6 vzdálenost 65 kilometrů. Pokud jsou totiž hospodářská zvířata přepravována na vzdálenost

⁸¹ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN isbn978-80-200-2317-9.

⁸² COUNCIL REGULATION (EC) No 1/2005 of 22 December 2004 on the protection of animals during transport and related operations and amending Directives 64/432/EEC and 93/119/EC and Regulation (EC) No 1255/97. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32005R0001>

větší než 65 kilometrů, jejich přepravci jsou povinni držet povolení pro přepravu, ti, co zachází se zvířaty museli absolvovat školení a řidič musí držet osvědčení o způsobilosti. Pokud jde naopak o přepravu na vzdálenost kratší než 65 kilometrů, přepravci nejsou povinni mít jakékoli povolení. Podrobnější rozdělení na případy, kdy je a kdy není nutné mít různé druhy povolení pro přepravu zvířat podle nařízení rady o ochraně zvířat během přepravy je zobrazeno na obrázku č.2 níže. Nařízení rady o ochraně zvířat během přepravy mimo jiné také obsahuje požadavky k získání povolení přepravců nebo postup na stanovištích hraniční kontroly.⁸³

	k veterináři/ nekomerční přesun	vlastní zvíře, prostředek do 50 km/sezónně pastva	do 65 km	nad 65 km, do 8 hodin	nad 8 hodin
Obecné podmínky (čl. 3)					
Přepravní doklady (čl.4)					
Technická pravidla (příloha 1)					
Povolení přepravce (čl. 6 odst. 1)					
Školení personálu (čl. 6 odst. 4)					
Osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce (čl.6, čl.10,11)					
Navigační systém, nouzové plány, kniha jízd (čl. 5, čl. 11)					

Obrázek č.2: Schéma nutných povolení pro přepravu zvířat

Zdroj: Ochrana zvířat (chovaných v souvislosti s hospodářskou činností) při přepravě. In: *CIT VFU* [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: https://cit.vfu.cz/euleg/1-temata/6-obchodni_presuny.html

Podle vyjádření ÚKOZ z 3. července 2017 k přepravě hospodářských zvířat na dlouhé vzdálenosti je nutné, aby nařízení rady o ochraně zvířat během přepravy platilo i při přepravě mimo EU. V posledních letech výrazně vzrostl počet přepravovaných zvířat z EU do Turecka, kde toto nařízení neplatí. Důvodem k této přepravě je ekonomický prospěch,

⁸³ COUNCIL REGULATION (EC) No 1/2005 of 22 December 2004 on the protection of animals during transport and related operations and amending Directives 64/432/EEC and 93/119/EC and Regulation (EC) No 1255/97. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32005R0001>

výsledkem je však utrpení zvířat. ÚKOZ proto podporuje princip „chovat zvířata co nejbližší k místu, kde se narodila, a porazit je co nejbližší k místu chovu“.⁸⁴

O neobchodní přepravě zvířat ujednává **Nařízení evropského parlamentu a rady č. 998/2003/ES ze dne 26. května 2003 o veterinárních podmínkách pro neobchodní přesuny zvířat v zájmovém chovu a o změně směrnice Rady 92/65/EHS**. Toto nařízení se vztahuje na přesuny zvířat mezi členskými státy nebo ze třetích zemí a stanoví též pravidla pro kontroly této přepravy. Podle tohoto nařízení zvířata v zájmovém chovu musí být očkována proti vzteklině, což dokáže záznam v pasu vystaveném veterinárním lékařem. Tímto pasem musí být zvíře doprovázeno. Zvířata dovážena ze třetí země musí mimo očkování též podstoupit sérologický test, který dokáže přítomnost ochranné protilátky v krvi.⁸⁵

V České republice jsou také účinné dohody Rady Evropy. Některé z nich budou představeny níže.⁸⁶

V roce 1999 vstoupila v České republice v účinnost **Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely**.⁸⁷ Ta se „vztahuje na výživu, ošetřování a ustájení zvířat, zvláště v moderních systémech intenzivních chovů“. Tato dohoda Rady Evropy stanoví, že „každé zvíře musí mít ustájení, potravu a ošetřování odpovídající jeho potřebám“, musí mu být umožněna volnost pohybu a další. Dohoda též ustanovuje stálý výbor.⁸⁸

⁸⁴ BOHATEC, Pavel. Vyjádření Ústřední komise pro ochranu zvířat k přepravě hospodářských zvířat na dlouhé vzdálenosti. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Ústřední komise pro ochranu zvířat, odborný poradní orgán ministra zemědělství, 2017 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/541537/_2017Preprava_HZ_dlouha.pdf

⁸⁵ *Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 998/2003/ES ze dne 26. května 2003 o veterinárních podmínkách pro neobchodní přesuny zvířat v zájmovém chovu a o změně směrnice Rady 92/65/EHS*. In: . Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003R0998:20120210:CS:PDF>

⁸⁶ Dohody a smlouvy Rady Evropy. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.svs.cz/zdravi-zvirat/dohody-a-smlouvy-rady-evropy/>

⁸⁷ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 21/2000 Sb.m.s., o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely. In: *Sbírky mezinárodních smluv*. Dostupné také z: http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/chronologicky-prehled/Mezinarodni-smlouvy_sdeleni-2000-21-hospodarska-zvirata.html

⁸⁸ *Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely*. Štrasburk, 1976, číslo 87. Dostupné také z: http://eagri.cz/public/web/file/1434/HZ_087_1_.pdf

Nejdůležitější zásady **Evropské dohody o ochraně zvířat v zájmovém chovu**, která vstoupila v ČR v platnost v témže roce jako výše zmíněná Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely, a to v roce 1999,⁸⁹ jsou:

1. „Nikdo nesmí zvířeti v zájmových chovech způsobit zbytečně bolest, utrpení nebo úzkost.“
2. „Nikdo nesmí zvíře v zájmových chovech opustit.“⁹⁰

V roce 2003 přišly v účinnost taktéž další významné dohody Rady Evropy, a to konkrétně **Evropská dohoda o ochraně jatečných zvířat (č. 102)** a **Evropská dohoda o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely (č. 123)**.⁹¹

3.3.5.2 Další mezinárodní smlouvy

Přesto, že na globální úrovni neexistuje žádná dohoda o ochraně zvířat proti týrání, existují jiné formy úmluv s podobným zaměřením. Jde například o akt Organizace spojených národů: Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES, Washingtonská úmluva). Tato smlouva nabyla platnosti 1. července 1975 a pro Československo vstoupila v platnost 28. května 1992 (pro ČR 1.1.1993).⁹² Úmluvu podepsalo 183 smluvních stran včetně všech 28 zemí⁹³ Evropské unie. Účelem Washingtonské konvence je regulace mezinárodního obchodu s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami a tím ochrana ohrožených druhů živočichů a rostlin před jejich vyhubením.⁹⁴

⁸⁹ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 19/2000 Sb.m.s., o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat v zájmovém chovu. In: *Sbírky mezinárodních smluv*. Dostupné také z:

http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/chronologicky-prehled/Mezinarodni-smlouvy_sdeleni-2000-19-zajmovy-chov-zvirat.html

⁹⁰ *Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu*. Štrasburk, 1987, číslo 125. Dostupné také z: http://eagri.cz/public/web/file/1795/ZCH_125_1_.pdf

⁹¹ Dohody a smlouvy Rady Evropy. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.svsr.cz/zdravi-zvirat/dohody-a-smlouvy-rady-evropy/>

⁹² KLOUČEK, Ondřej. *CITES – základní informace* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy/\\$FILE/ODOIMZ-CITES_ZAKLADNI_INFO_171221.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy/$FILE/ODOIMZ-CITES_ZAKLADNI_INFO_171221.pdf)

⁹³ Po vystoupení Spojeného království z EU 31.1.2020 je členskými státy EU 27.

⁹⁴ What is CITES? *CITES Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.cites.org/eng/disc/what.php>

CITES vytvořila systém povolení “CITES permity“, aby mohl mezinárodní obchod (pod slovem obchod CITES chápe „jakýkoliv vývoz nebo dovoz chráněných organismů, jejich těl a výrobků z nich“) s ohroženými divokými zvířaty proběhnout, těmito povoleními musí disponovat každá zásilka. Povolení jsou vydávána výkonnými orgány příslušných smluvních stran a kontrolována CITES celními orgány.⁹⁵

CITES v současné době chrání více než 5 tisíc druhů zvířat a přibližně 29 tisíc taxonů rostlin. Konkrétně CITES pracuje například na ochraně mořských ryb před nadměrným rybolovem, za akutní problém též považuje obchod s lidoopy nebo plazy.⁹⁶

Mezi organizace, které se ochraně zvířat věnují v globálním měřítku patří například Animal World Protection nebo PETA (People for the Ethical Treatment of Animals). **Animal World protection** je mezinárodní nezisková organizace, která spolupracuje s OSN. Ochranou zvířat se zabývá již 55 let a má 14 poboček po celém světě. Během svého působení organizace pomohla zlepšit například welfare kuřat dodávaných do restaurací KFC, ukončila propagaci krutých turistických atrakcí se slony na portálu TripAdvisor a v mnoha cestovních kancelářích a podobně.⁹⁷

PETA je největší neziskovou organizací bojující za práva zvířat a o jejich ochranu na světě, má přes 6,5 milionu členů a podporovatelů. Sloganem této organizace je v překladu: „Zvířata nám nepatří. Jak pro účely pokusů, tak jako jídlo, jako oblečení, jako zdroj zábavy a ani pro žádné další účely, které způsobují jejich utrpení.“ PETA svou činnost zaměřuje na čtyři hlavní oblasti, ve kterých zvířata chrání a pomáhá. Jde o pokusná zvířata (zvířata v laboratořích), zvířata v potravinářském průmyslu, zvířata v oděvním průmyslu a zvířata v zábavním průmyslu. K naplnění svých cílů PETA používá nástroje veřejného vzdělávání,

⁹⁵ KLOUČEK, Ondřej. *CITES – základní informace* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy/\\$FILE/ODOIMZ-CITES_ZAKLADNI_INFO_171221.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy/$FILE/ODOIMZ-CITES_ZAKLADNI_INFO_171221.pdf)

⁹⁶ KLOUČEK, Ondřej. *CITES – základní informace* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy/\\$FILE/ODOIMZ-CITES_ZAKLADNI_INFO_171221.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy/$FILE/ODOIMZ-CITES_ZAKLADNI_INFO_171221.pdf)

⁹⁷ About us. *World Animal Protection* [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <https://www.worldanimalprotection.org/about-us#slice-1>

výzkumu, protestních kampaní, práce na legislativě, nebo například využívá slavných osobností.⁹⁸

3.3.6 Novely

Během psaní diplomové práce se v parlamentu projednávaly novely pro práci příslušných zákonů. Novela zákona na ochranu zvířat je stále ve stádiu návrhu, ale novela trestního zákoníku byla během zpracovávání práce schválena a brzy nabyde v účinnost. V následujících kapitolách tak autorka s těmito novelami zákonů seznamuje.

3.3.6.1 Novela zákona na ochranu zvířat proti týrání

Vládní návrh novely zákona na ochranu proti týrání z roku 2019 zavádí především ochranu psů a koček při jejich rozmnožování.⁹⁹

Novela zakazuje množírny. Termín množírna není v současně platném zákoně definován. V novele zákona na ochranu zvířat proti týrání je množírna definována jako zařízení, včetně bytu, ve kterém jsou chováni a rozmnožováni psi nebo kočky v nevhodných podmínkách, které způsobují jejich utrpení, a ve větším počtu, který jim neumožňuje uspokojovat jejich fyziologické, biologické nebo etologické potřeby, i přesto, že hlavním cílem činnosti chovatele není rozmnožování zvířat nebo dosažení zisku.¹⁰⁰

Návrh novely mimo jiné dále zpřísňuje podmínky chovu šelem a lidoopů.¹⁰¹ Povinností chovatelů bude též absolvování specifického kurzu orientovaného na péči o zvířata vyžadující zvláštní péči. Tímto zákon předejde jak utrpení zvířat, tak i potencionálnímu

⁹⁸ About PETA. *PETA: Animals Are Not Ours* [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z:

<https://www.peta.org/about-peta/>

⁹⁹ Vládní návrh, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. 2019. Dostupné také z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>

¹⁰⁰ Vládní návrh, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. 2019. Dostupné také z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>

¹⁰¹ Vládní návrh, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. 2019. Dostupné také z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>

napadení člověka z důvodu jeho špatného zacházení s druhy zvířat vyžadujících zvláštní péči.¹⁰²

Tato novela v současné době nebyla Parlamentem České republiky schválena.¹⁰³

3.3.6.2 Novela trestního zákoníku

Návrh novely trestního zákoníku z roku 2018 zpřísňuje trest za spáchání trestného činu týrání zvířat na odnětí svobody až na šest let. Přičemž stávající trestní zákoník stanoví maximální délku odnětí svobody na pět let. Podle návrhu novely budou moci soudci udělovat nepodmíněné tresty bez předchozí kriminální minulosti. Novela zpřísňuje tresty i na úrovni například zanedbání péče o zvíře z nedbalosti, pytláctví apod. Novela zároveň zavádí § 302a Chov zvířat v nevhodných podmínkách jako nový trestný čin. Jedná se o zákaz chovu v tzv. množírkách. Za trestný čin chovu zvířat v nevhodných podmínkách bude hrozit pachateli až deset let odnětí svobody. Novela trestního zákoníku též zavádí nový druh trestu. Jedná se o zákaz držení a chovu zvířat. Po dobu výkonu trestu bude odsouzenému zakázán chov, držení, ale i péče o zvíře. Soud může tento trest uložit v délce až deseti let. Co se týče právnických osob, těm může být trest uložen v maximální délce dvaceti let.¹⁰⁴

Důvodová zpráva novely trestního zákoníku uvádí jako základní myšlenku novely proces tzv. dereifikace, neboli „odvěčnění“. Tento proces ukotvený v novém občanském zákoníku mění lidský vztah ke zvířeti jako k živému tvor, nikoliv jako k věci. Dále se důvodová zpráva odvolává na některé zahraniční právní úpravy, například na tu norskou. Ta zavedla v roce 2010 zavedla Animal Welfare Act, který stojí na „*principu podpory úcty ke*

¹⁰² BÍLÝ, Vojtěch. Chov šelem se výrazně zpřísní, skončí mazlíčí koutky, pro veřejné vystoupení bude nutná speciální licence. *Eagri* [online]. 2019 [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2019_chov-selem-se-vyrazne-zprisni-skonci.html

¹⁰³ Vládní návrh, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. 2019. Dostupné také z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>

¹⁰⁴ Platná znění příslušných částí zákonů s vyznačením navrhovaných změn a doplnění. In: *Trestní zákoník*. Dostupné také z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=214&CT1=0>

zvířatům a na principu uznání vnitřní hodnoty zvířete“. Tato úprava zavádí například povinnost pomoci nalezenému zraněnému zvířeti.¹⁰⁵

Hlasování o zpřísnění trestů v poslanecké sněmovně proběhlo 18. prosince 2019, avšak vládní návrh byl přítomnými poslanci a poslankyněmi zamítnut.¹⁰⁶ Ve čtvrtek 30. ledna 2020 však Senát Parlamentu České republiky rozhodnul o navrácení návrhu Poslanecké sněmovně.¹⁰⁷

V úterý, 3. března 2020 návrh novely trestního zákoníku vrácený senátem prošel hlasováním poslanecké sněmovny. Pro přijetí návrhu hlasovalo 133 ze 159 přítomných poslanců, naopak proti přijetí návrhu hlasovali 4 poslanci.¹⁰⁸ Novela byla podepsána prezidentem České republiky 12. března 2020.¹⁰⁹

¹⁰⁵ Platná znění příslušných částí zákonů s vyznačením navrhovaných změn a doplnění. In: *Trestní zákoník*. Dostupné také z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=214&CT1=0>

¹⁰⁶ 39. schůze, 382. hlasování, 18. prosince 2019, 09:57 Novela z. - trestní zákoník. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2019-12-20]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=71932&l=cz>

¹⁰⁷ 15. schůze, 42. hlasování, 30.01.2020. *Senát Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=18603&O=12>

¹⁰⁸ 41. schůze, 22. hlasování, 3. března 2020, 18:56 Novela z. - trestní zákoník. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=72317&l=cz>

¹⁰⁹ Prezident republiky podepsal sedm zákonů. *Pražský hrad* [online]. [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/prezident-republiky-podepsal-sedm-zakonu-15329>

4 Praktická část

V prvním úseku praktické části práce s názvem „Statistiky“ se autorka zaměřuje na analýzu a vyhodnocení vývoje ochrany zvířat v České republice na základě dat získaných veřejnoprávními orgány ČR. Konkrétně se autorka opírá o výsledky kontrol Státní veterinární správy prováděných inspektory příslušných krajských veterinárních správ¹¹⁰ a o statistiky počtů pokusných zvířat na území naší republiky evidovanými Ministerstvem zemědělství. Druhá podkapitola praktické části „Výzkum veřejného mínění“ vychází z provedeného anketního šetření. Na základě zaznamenaných odpovědí autorka interpretuje výsledky výzkumu názorů veřejnosti v oblasti právní i faktické ochrany zvířat v České republice.

4.1 Statistiky

4.1.1 Výsledky kontrol Státní veterinární správy

SVS disponuje aktuálními statistikami co se výsledků kontrol týče za patnáctileté období (poslední zveřejněné výsledky kontrol jsou za rok 2019, nejstarší zveřejněné výsledky jsou za rok 2005). Autorka tak bude porovnávat vývoj kontrol SVS a pracovat s údaji tohoto patnáctiletého období mezi lety 2005 až 2019.¹¹¹

4.1.1.1 Systém kontrol pohody zvířat

Kontroly jsou zaměřeny na různé skupiny zvířat, jde o zvířata hospodářská, pokusná, v zájmových chovech, v zoologických zahradách, na jatkách atd. Činnost kontrol je prováděna ale i v mimořádných situacích, jako jsou dopravní havárie aut převážejících zvířata či hromadné úhyny zvířat. Základem konání jsou plánované kontroly, které vychází z dlouhodobého plánu SVS. Tyto kontroly jsou ale doplněny i o ty neplánované. Mezi neplánované kontroly patří například kontroly plnění nápravných opatření.¹¹²

¹¹⁰ Výsledky kontrol. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/vysledky-kontrol-2/>

¹¹¹ Výsledky kontrol. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/vysledky-kontrol-2/>

¹¹² *Informace o programu ochrany zvířat: Situace v roce 2018* [online]. *Státní veterinární správa, (Informační bulletin 3 / 2019)* [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib1903.pdf>

SVS má v terénu 90 tzv. „welfaristů“, odborníků na pohodu zvířat, 135 epizootologů, kteří mají na starost zdraví zvířat a nákazy a další odborníky starající se o bezpečnost potravin, veterinárních techniků, hygieniků atd. Celkem je v terénu přes 900 inspektorů.¹¹³

4.1.1.2 Výsledky kontrol SVS v číslech a jejich interpretace

Rok	Provedeno kontrol	Kontrolováno zvířat	Zjištěno závad	
			kontrol	zvířat
2005	13 911	28 502 692	611	201 533
2006	14 000	43 246 336	775	349 547
2007	15 823	45 598 520	1060	772 576
2008	16 703	32 806 902	1165	110 867
2009	14 688	25 134 848	880	78 181
2010	12 841	30 804 669	791	373 762
2011	10 212	23 608 419	821	316 336
2012	8 472	15 215 583	720	139 663
2013	7 969	18 524 534	754	220 015
2014	7 972	20 026 578	872	203 917
2015	8 671	16 264 419	926	901 382
2016	8 231	9 433 844	1 055	138 694
2017	7 415	7 518 311	952	123 532
2018	7 198	11 787 517	1 208	524 551
2019	7 510	8 775 108	1 475	466 099

Tabulka č.2: Přehled základních poznatků získaných kontrolami SVS mezi lety 2005-2019

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat SVS

Na Státní veterinární správu je podle serveru iRozhlas podáváno stále více podnětů k prošetření případů týrání zvířat. V roce 2017 bylo 35 % všech případů prošetřených na

¹¹³ Přes 900 inspektorů SVS v terénu zajišťuje zdravá zvířata a bezpečné potraviny. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/statni-veterinarni-sprava/inspektori-svs/>

základě podnětů od lidí, zatímco v roce 2018 tento podíl stoupl na 40 %.¹¹⁴ Ve výsledcích kontrol SVS sice nejsou uvedeny zdroje podnětů, na základě kterých se kontroly provádějí, celkově však podle dat SVS počty provedených kontrol klesají, nebo stagnují na obdobných počtech.¹¹⁵

Jak vyplývá z tabulky č.2 sestavené z výsledků kontrol SVS, počet provedených kontrol v dlouhodobém hledisku klesá. To může znamenat, že má SVS celkově méně podnětů k prozkoumávání. V rozporu s tím, že počet provedených kontrol meziročně klesá je ale to, že počet zjištěných závad roste. A to jak v počtu samotných kontrol, tak i v počtu zjištěných závadách na konkrétních zvířatech. Oba jevy jsou tak v opačném směru. Z analýzy výsledků kontrol mezi lety 2005 a 2019 byla tedy zjištěna klesající tendence u počtu provedených kontrol a rostoucí tendence v počtu zjištěných závad. Autorka se tak bude zaměřovat na porovnávání let 2005 a 2019 a bude se předpokládat, že během tohoto patnáctiletého období odchylky od rostoucí a klesající tendence nejsou významné.

V následující tabulce (Tabulka č.3) je vyjádřen procentuální počet zjištěných závad zaokrouhlených na jedno desetinné místo.

Rok	Procentuální počet zjištěných závad/provedených kontrol	
	na počtu kontrol	na počtu zvířat
2005	4,4 %	0,7 %
2006	5,5 %	0,8 %
2007	6,7 %	1,7 %
2008	7 %	0,3 %
2009	6 %	0,3 %
2010	6,2 %	1,2 %
2011	8 %	1,3 %
2012	8,5 %	0,9 %

¹¹⁴ MUSILOVÁ, Anna. Týrání zvířat v okolí si všímá stále více lidí. Veterináři letos prošetřili 350 případů. *IRozhlas* [online]. 2019 [cit. 2019-12-02]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/chov-zvirat-tyrani-farma-ministerstvo-zemedelstvi-mnozirnny-miroslav-toman_1910280802_gak

¹¹⁵ Výsledky kontrol. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <https://www.svs.cz/zdravi-zvirat/vysledky-kontrol-2/>

2013	9,5 %	1,2 %
2014	10,9 %	1 %
2015	10,7 %	5,5 %
2016	12,8 %	1,5 %
2017	12,8 %	1,6 %
2018	16,8 %	4,5 %
2019	19,6 %	5,3 %

Tabulka č.3: Přehled procentuálního počtu zjištěných závad

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat SVS

Procentuální vyjádření zjištěných závad/provedených závad nám pomůže pochopit jejich vývoj. V roce 2019 bylo provedeno téměř dvakrát více kontrol než v roce 2005, ale počet zjištěných závad byl více než dvakrát vyšší v roce 2019. Procentuálně vyjádřeno v roce 2005 bylo z celkových kontrol zjištěna závada v 4,4 % případech, zatímco v roce 2019 byla závada zjištěna v 19,6 % případů. To je více než čtyřnásobné zvýšení počtu závad. To může znamenat, že kontroly jsou směřovány správným směrem a plní svůj účel odhalovat týrání zvířat. Nebo naopak to může znamenat, že se během uplynulých patnácti let zvýšila četnost týrání zvířat na více než čtyřnásobek. SVS ale disponuje i detailnějším přehledem, u jakých zvířat byly závady odhaleny, a proto těchto dat využijeme ke zkoumání možné příčiny takové změny.¹¹⁶

V roce 2005 bylo nejvíce závad zjištěno u hospodářských zvířat (přesně šlo o 178 311 zvířat), a nejvíce problémů bylo zjištěno při činnosti chovu zvířat. Významný počet zjištěných závad se též vyskytl na jatkách a porážkových místech (zde šlo o 61 706 zvířat). Procentuálně se však jako nevíce problematické ukázaly útulky pro zvířata v nouzi, kdy se naskytl problém v 11,2 % případech kontrolovaných zvířat. V roce 2019 bylo zjištěno nejvíce závad také u hospodářských zvířat, ale šlo o mnohonásobně vyšší počet než v roce 2005. Závada byla zjištěna u 456 258 zvířat. Procentuálně se naskytl závada v 6 procentech kontrolovaných zvířat, zatímco v roce 2015 šlo pouze o 0,7 % kontrolovaných zvířat. Významným rozdílem mezi lety 2005 a 2019 je také počet zjištěných kontrol na

¹¹⁶ Výsledky kontrol. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.svs.cz/zdravi-zvirat/vysledky-kontrol-2/>

jatkách neboli při činnosti porážky zvířat. V roce 2019 totiž byla zjištěna závada na 208 zvířatech, zatímco jak je výše zmíněno, v roce 2005 byla zjištěna závada u 61 706 zvířat. Je ale nutné podotknout, že v roce 2019 bylo provedeno více než 3,5krát méně kontrol těchto míst a téměř 10krát méně zvířat v nich. U kontrol v útulcích se situace mírně zlepšila, v roce 2019 byla nalezena závada na 7,3 procentech kontrolovaných zvířat.¹¹⁷

Mezi lety 2015 až 2010 a 2007 až 2006 SVS ve svých výsledcích zveřejnila též počty a druhy udělených nápravných opatření či správních aktů.¹¹⁸ Tato data kvůli přehlednosti autorka sloučila do tabulky níže.¹¹⁹

Rok	Počet nápravných opatření		
	ve správním řízení	mimo správní řízení	podněty pro správní řízení obce
2006	52	83	258
2007	67	138	296
2010	83	399	442
2011	107	399	430
2012	102	348	373
2013	106	357	367
2014	140	464	375
2015	137	525	385

Tabulka č.4: Přehled počtu a druhů nápravných opatření na základě provedených kontrol

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat SVS

¹¹⁷ Výsledky kontrol. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/vysledky-kontrol-2/>

¹¹⁸ Výsledky kontrol. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/vysledky-kontrol-2/>

¹¹⁹ Výsledky kontrol. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/vysledky-kontrol-2/>

Z těchto dat je jasně vidět, že počet nápravných opatření na základě kontrol SVS meziročně kolísavě roste. To koresponduje s rostoucím počtem zjištěných závad. Tímto směrem si tedy SVS vede dobře a jde správnou cestou.¹²⁰

SVS ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství také vydává každý rok **informační bulletin** obsahující vývoj a informace o situaci ochrany zvířat v ČR.¹²¹

Pro účely práce bude také stručně vylíčen obsah posledního bulletinu SVS zveřejněného v roce 2019, který informuje o programu ochrany zvířat do roku 2018 a zároveň uvádí cíle do budoucnosti. Informační bulletin obsahuje informace ohledně právních předpisů ve vztahu k ochraně zvířat, systému kontrol pohody zvířat, opatření k zajištění účinnosti a přílohy s detailními výsledky provedených kontrol za předchozí rok.¹²²

Z posledního bulletinu vyplývá, že SVS pokračuje v úzké spolupráci s pomocnými orgány jako je Česká plemenářská inspekce (SVS a ČPI provádí společné kontroly) a také s Policií ČR ve věcech odhalování týrání zvířat. Za svou prioritu do příštích let SVS považuje zajištění chovu hospodářských zvířat v odpovídajících podmínkách, plnění podmínek při přepravě živých zvířat a zajištění alespoň minimálních podmínek zvířat v dalších oblastech ochrany zvířat dle požadavků a nařízení EU.¹²³ Stanovení těchto cílů koresponduje s výsledky kontrol, jelikož nejvíce závad bylo zjištěno právě při kontrolách chovu hospodářských zvířat.

¹²⁰ Výsledky kontrol. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/vysledky-kontrol-2/>

¹²¹ Informace o programu ochrany zvířat. *Eagri* [online]. [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/publikace-a-dokumenty/program-ochrany-zvirat/program-ochrany-zvirat-situace-2008.html>

¹²² *Informace o programu ochrany zvířat: Situace v roce 2018 [online]. Státní veterinární správa, (Informační bulletin 3 / 2019) [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib1903.pdf*

¹²³ *Informace o programu ochrany zvířat: Situace v roce 2018 [online]. Státní veterinární správa, (Informační bulletin 3 / 2019) [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib1903.pdf*

4.1.2 Počty pokusů na zvířatech na území České republiky

Ministerstvo zemědělství disponuje statistikami počtu použitých druhů pokusných zvířat a počtu použitých pokusných zvířat k různým účelům pokusů mezi lety 1994-2018.¹²⁴ Pro účely analýzy těchto statistik jsou kvůli přehlednosti vybraná data zaznamenána do tabulky níže. Do tabulky byly vybrány položky týkající se celkového počtu pokusných zvířat a počtů vybraných druhů: hlodavců (nejvíce zastoupeny laboratorními myšmi) a králíků z toho důvodu, že je to nejpočetněji zastoupený druh pokusných zvířat a počty psů a koček z toho důvodu, že tyto druhy jsou vnímány především jako mazlíčci a společníci nežli pokusná zvířata a jejich počty by mohly být překvapivé. Statistiky MZe též uvádí počty pokusných plazů, ptáků, opic, koní, prasat, šelem, skotu, obojživelníků atd.

Rok	Celkový počet pokusných zvířat	Z toho počet hlodavců a králíků	Z toho počet psů	Z toho počet koček
1994	559 568	213 163	1 395	310
1995	289 655	212 369	266	36
1996	238 209	202 864	257	31
1997	216 435	187 488	313	87
1998	232 738	186 089	390	27
1999	206 558	162 344	315	43
2000	265 697	171 220	248	24
2001	223 994	159 025	202	40
2002	238 765	151 013	233	23
2003	327 313	135 102	277	22
2004	335 788	137 943	236	44
2005	353 995	145 572	265	29
2006	391 779	135 716	371	28
2007	406 414	128 469	301	52
2008	353 874	133 259	552	45

¹²⁴ ČR: *Přehled druhů zvířat a jejich spotřeby k pokusným účelům v letech 1994-2018* [online]. 2019 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/1454/EPZ_CZ94_18_1.pdf

2009	380 128	120 649	825	60
2010	366 007	116 799	851	62
2011	375 091	116 100	1386	181
2012	392 466	122 337	1793	65
2013	244 167	130 223	888	289
2014	231 397	118 275	737	244
2015	234 366	109 837	852	341
2016	229 465	110 762	645	238
2017	230 772	102 928	563	127
2018	231 850	105 646	609	78

Tabulka č.5: Přehled počtu pokusných zvířat v ČR v období mezi lety 1994-2018

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat MZe

Nejvyšší počet počtu pokusných zvířat na území ČR byl evidován v roce 1994. To je ale zapříčiněno chybou pracovníků, kteří do počtu zvířat omylem započítali i embrya ptáků a ryb. Nárůst počtu pokusných zvířat byl ale zaznamenán i v letech 2003-2012, kdy jsou ale v celkovém počtu pokusných zvířat zohledněni i kroužkovaní ptáci, jelikož bylo v těchto letech kroužkování pokládáno za pokus. Když pomíneme tyto dvě okolnosti, počet pokusných zvířat za období 25 let v České republice je v každém roce se pohybuje na téměř shodném číselném údaji.¹²⁵

Pokles počtu pokusných zvířat v roce 2013, jak už bylo výše zmíněno, byl zapříčiněn chybou při započítání embryí. Od roku 2014 byl ale zaznamenán další pokles v řádu tisíců. I když jsou podmínky pokusných zvířat předmětem veřejnoprávní úpravy, stojí za zmínku, že změna v soukromoprávní úpravě ochrany zvířat, a to proces dereifikace (tj. odvěcnění) zvířat nového občanského zákoníku z roku 2014 mohl mít vliv na snížení počtu používaných pokusných zvířat v České republice. Od roku 2014 se rovněž snížil i počet hlodavců a králíků použitých k pokusným účelům.

¹²⁵ ČR: *Přehled druhů zvířat a jejich spotřeby k pokusným účelům v letech 1994-2018* [online]. 2019 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/1454/EPZ_CZ94_18_1.pdf

Co se týká počtu pokusných psů a koček, nepodařilo se najít ustálený vzorec, který by kolísavý počet těchto druhů interpretoval.

4.2 Výzkum veřejného mínění

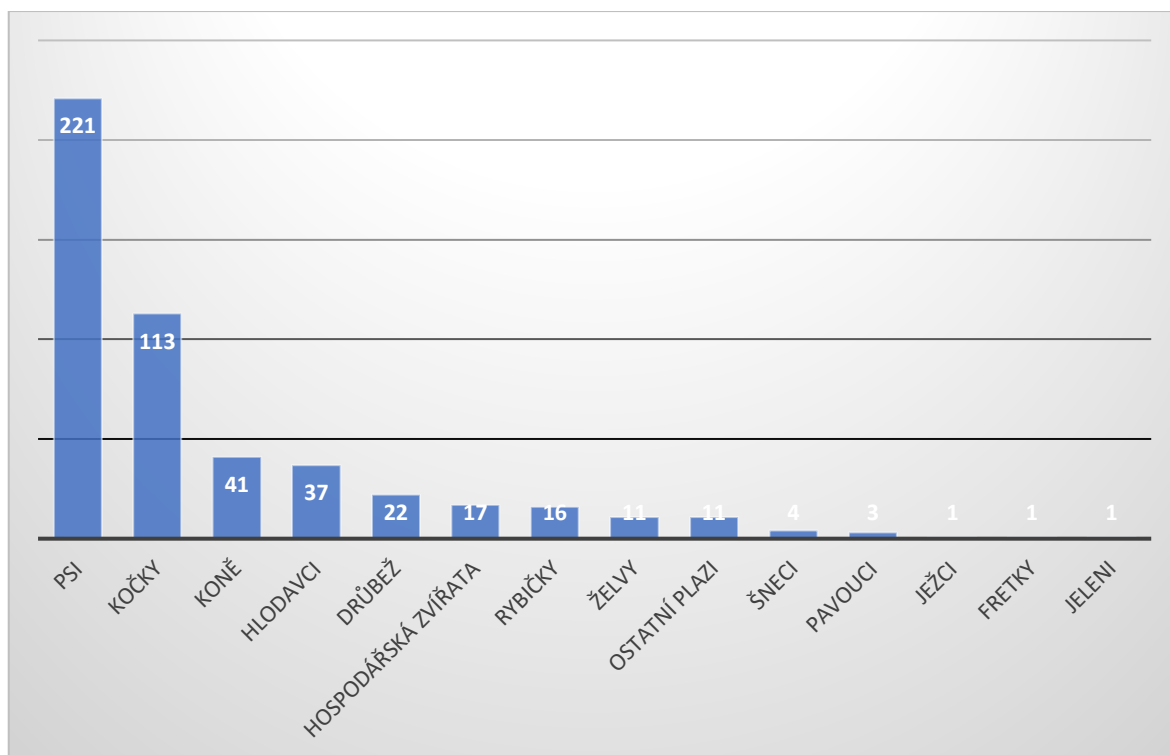
Výzkum veřejného mínění na téma Právní ochrana zvířat v českém právním řádu byl proveden metodou anketního šetření. Anketa byla určena pro širokou veřejnost bez žádného omezení. Na následujících stránkách autorka pracuje s primárními daty získanými ze zaznamenaných odpovědí a tato data interpretuje a porovnává se zjištěními teoretické části práce.

4.2.1 Identifikace respondentů

Celkově se anketního šetření zúčastnilo 286 respondentů. Z toho 239 žen a 47 mužů. Nejvíce zastoupenou věkovou skupinou byla skupina mezi 36 a 55 lety věku. Do této skupiny spadá 132 respondentů což je 46,2 %. Druhou nepočetnější věkovou skupinou byla se 28,3 % skupina mezi 26 a 35 lety, s 14,3 % následovala věková skupina mezi 19-25 lety. Do věkové skupiny mezi 56 a 70 lety spadá 8,7 % respondentů a do nejméně zastoupených věkových skupin 71 let a více a 18 let a méně spadá 1,4 % a 1 %.

Co se týče nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů, většinou skupinou je se 44,8 % skupina osob se středoškolským vzděláním s maturitou. Druhou nejpočetněji zastoupenou je skupina osob s vysokoškolským vzděláním, kterou tvoří 37,1 % respondentů. S 9,4 % následuje skupina respondentů se středoškolským vzděláním bez maturity, 4,9 % patří skupině osob s vyšším odborným vzděláním a nejméně početně zastoupenou skupinou je skupina respondentů se základním vzděláním, konkrétně jde o 3,8 % respondentů. Z toho ale 3 respondenti patří do věkové skupiny do 18 let, kde se dá předpokládat, že to není poslední stupeň jejich ukončeného vzdělání.

Na otázku, zda vlastní zvířata, odpovědělo 257 (90 %) respondentů ano. Z toho 221 respondentů uvedlo, že vlastní psa, v mnoha případech ale i spolu s kočkami, koňmi, hlodavci, plazy nebo i hospodářskými zvířaty. Zbylých 28 respondentů, kteří nevlastní psi, většinou uvedli, že vlastní kočky nebo koně. V následujícím grafu je znázorněn počet lidí vlastnící následující druhy zvířat.

Graf č.1: Počet respondentů vlastníci různé druhy zvířat

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.2 Vztah ke zvířatům

94,1 % respondentů hodnotí svůj vztah ke zvířatům jako kladný, dva respondenti dokonce přidali svou vlastní možnost a přidali výrazy „nadstandartní“ a „milující“. Jako spíše kladný hodnotí svůj vztah ke zvířatům 12 respondentů (4,2 %), ani kladný ani záporný vztah ke zvířatům mají dva respondenti, záporný pouze jeden z respondentů.

V interpretaci těchto dat se nepodařilo najít vzorec chování, kdy by měli záporný vztah ke zvířatům pouze muži nebo ženy, podle získaných odpovědí nemá na vztah ke zvířatům ani získané vzdělání respondentů. Na tuto otázku lze nahlížet i směrem ve věci věku respondentů. Dalo by se očekávat, že doba, ve které respondenti vyrůstali, respektive doba, ve které byla platná konkrétní verze zákona na ochranu zvířat proti týrání a jeho obdoby (například za socialistického režimu, kdy týrání zvířat nebylo trestným činem) má vliv na respondentův vztah ke zvířatům. Například zmíněná socialistická úprava by mohla mít negativnější dopad na lidský vztah ke zvířatům, jelikož za doby socialismu byla na prvním místě živočišná produkce, nikoliv welfare. Tato souvislost mezi věkem a tehdejší platnou

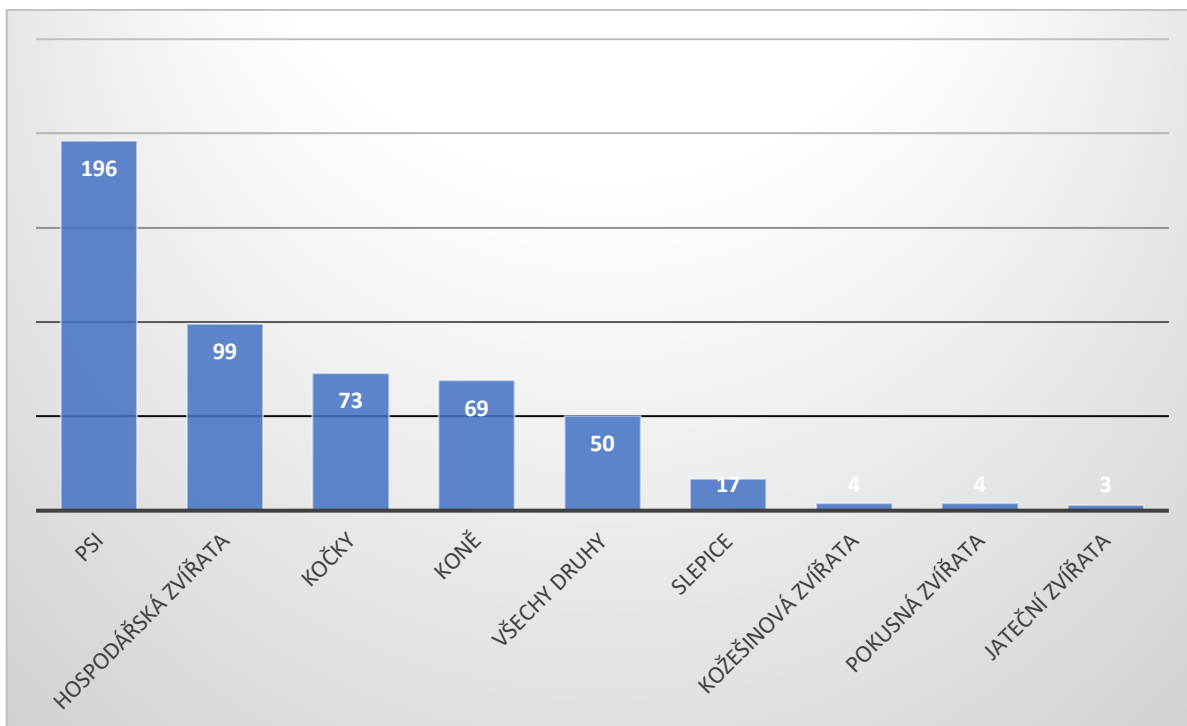
právní úpravou, za které respondenti vyrůstali nebo prožili velkou část života, ale nebyla ze získaných dat potvrzena.

4.2.3 Welfare

Pouze 55 % respondentů někdy slyšelo o pojmu „welfare“. Jak již bylo uvedeno v kapitole teoretická východiska, welfare v jednoduchosti znamená pohodu zvířat. Pohoda zvířat byla i nejčtenější odpovědí respondentů na otázku: „Co pojem welfare znamená?“. Tato definice ale není jedinou správnou, welfare se dá popsat i mnoha dalšími způsoby. Respondenti dále uvedli významy jako: dobré životní podmínky zvířat, zachování základních podmínek života a zdraví zvířat a ochrana před negativními činiteli, práva zvířat, stav dobrého fyzického a psychického zdraví zvířat apod. V tomto hledisku lze konstatovat, že přibližně polovina respondentů (134 osob) anketního šetření je obeznámena s pojmem welfare a skutečně mu rozumí. Platí, že čím vyšší mají respondenti dosažené vzdělání, tím větší podíl z nich zná význam pojmu welfare. U vysokoškolsky vzdělaných respondentů jde o 73 % z nich, u respondentů s vyšším odborným vzděláním zná význam pojmu welfare 56 % z nich, středoškolsky vzdělaných respondentů s maturitou zná význam 44 %, středoškolských bez maturity 34 %. Výjimka nastává u respondentů se základním vzděláním, kdy význam pojmu welfare zná 6 ze 13 respondentů (46 %).

4.2.4 Vnímání týrání zvířat

Další zkoumanou otázkou anketního šetření byla: „Když zazní pojem týrání zvířat, jaké druhy zvířat se vám vybaví?“ Naprosté většině respondentů se vybaví psi. Tento druh zvířat uvedlo 69 % respondentů. Překvapivé může být, že 34,7 % respondentů uvedlo hospodářská zvířata, což je mimochodem o 9 % méně než odpovědi uvádějící kočky. 50 ze 286 respondentů (17,5 %) odpovědělo výrazem „všechna“ nebo jakákoliv“, dá se tedy předpokládat, že ke každému z druhů (jako jsou psi, kočky, koně, nebo hospodářská zvířata atd.) se dá přičíst počet 50. Tím pádem procentuální vyjádření vzroste u každého z těchto druhů. Například psi se dostanou na 86 %, hospodářská zvířata na 52 %. Odpovědi na tuto otázku byly zaneseny do grafu č.2 níže.

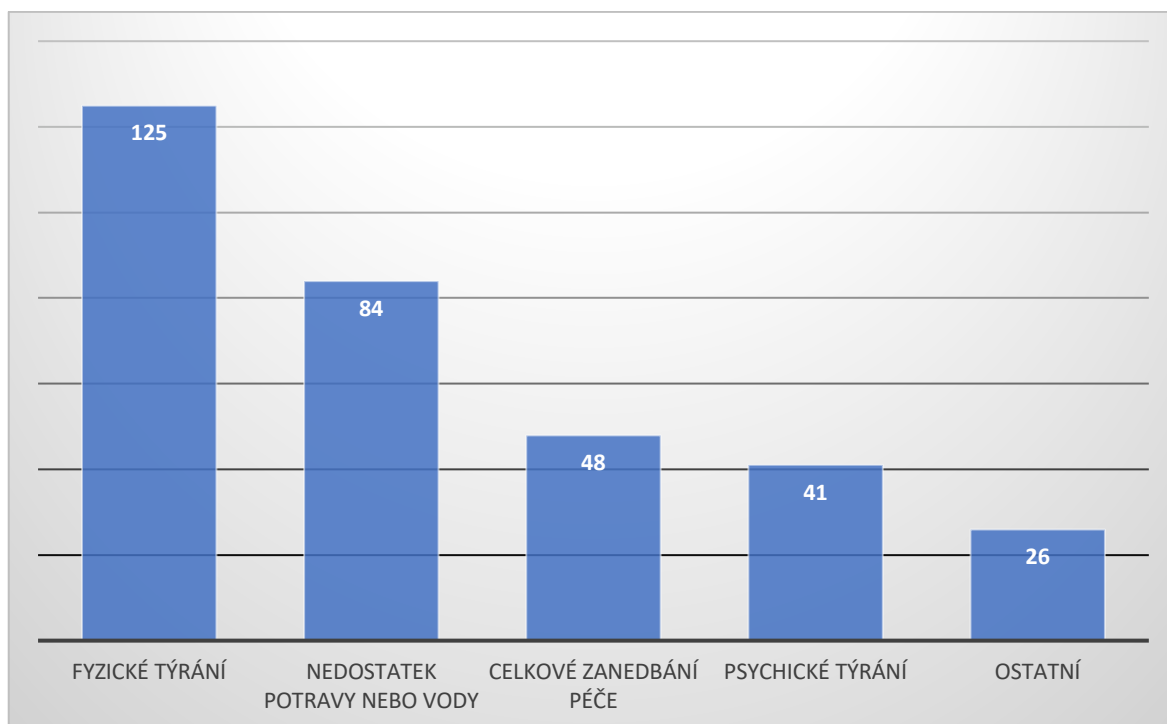

Graf č.2: Počet respondentů, kterým se vybaví tyto druhy zvířat při představě týrání zvířat

Zdroj: vlastní zpracování

Mimo konkrétní druhy zvířat bylo na tuto otázku zaznamenáno též osm odpovědí uvádějících množírny. Z těchto osmi odpovědí má pět osob vysokoškolské vzdělání, dva středoškolské s maturitou a jeden středoškolské bez maturity.

Další otázka anketního šetření se zabývala vnímáním týrání zvířat. Otázka byla položena tím způsobem, aby respondenti uváděli minimum, co za týrání považují. Nejčtenější odpovědí bylo fyzické násilí, které uvedlo 43,7 % respondentů. 29 respondentů dále uvedlo neposkytnutí potravy či vody. 48 respondentů 16,7 % respondentů vnímá za již týrání zvířat zanedbání péče nebo nezajištění základních potřeb zvířete. Psychickou bolest uvedlo 14 % respondentů. Další odpovědi obsahovaly praktiky jako je klecový chov, neustálé krytí fen a množení, zanechávání zvířat v izolaci nebo o samotě, zanedbávání veterinární péče, opuštění nebo vyhnání zvířat, nedostačující životní podmínky zvířat v potravinářském průmyslu apod. Celkové počty obsahující četnosti odpovědí jsou zobrazeny na grafu č.3 níže. (Je nutné podotknout, že respondenti neuváděli pouze jeden způsob týrání, ale i více. Proto se celkový součet odpovědí rovná vyššímu počtu nežli počtu respondentů.)

Graf č.3: Četnost odpovědí na otázku „Co považujete již za týrání zvířat?“

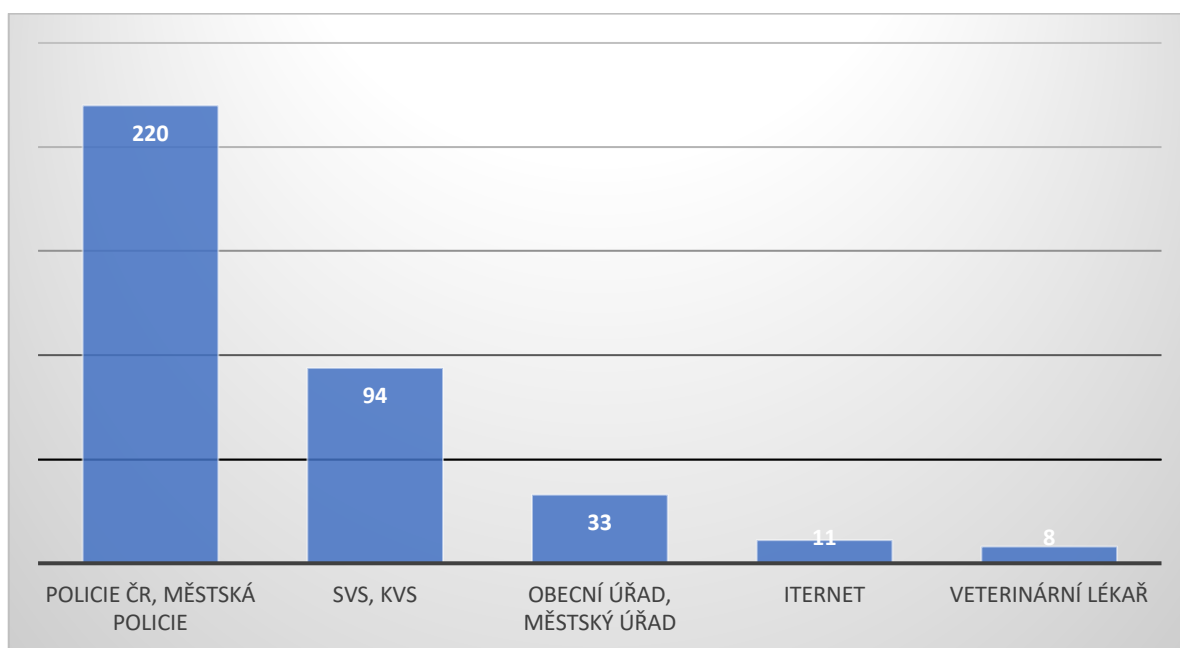
Zdroj: vlastní zpracování

Pro představu jedna z obsáhlejších odpovědí respondentů zněla: *„Vnímám to často především v koňském světě, ve kterém se pohybuji. Týrání je pro mě i způsob, jakým jezdcí se svými koňmi pracují. Ať už z nevdělanosti nebo z potřeb svého ega. Vůbec nevnímají, že pracují s bytostí, která cítí bolest, strach, stres, radost... Jako by ani nebyli živí. Znásilňují je nejen hrubým chováním, ale i hrubými pomůckami, trestají němé tváře za své chyby. I když oni mluví. Jen člověk to neví. U psů je pro mě týrání nejen nadměrné fyzické trestání, ale i psychické. Nedostatek jídla nebo i samota.“* Psychické týrání a strádání, stres a další psychické utrpení zvířat uváděly pouze osoby s vyšším vzděláním. Nikdo z těchto osob neměl základní či středoškolské vzdělání bez maturity. Z toho je tedy možné vyvodit, že osoby s nižším vzděláním si pod týráním představují především fyzické utrpení, přestože psychické utrpení můžou zvířata, stejně jako lidé, snášet i hůře.

4.2.5 Nahlášení týrání zvířat

90 % respondentů uvedlo, že pokud by byli svědkem týrání, neváhali by a týrání by nahlásili. Pouze tři respondenti (1 % dotazovaných) by týrání zvířete nenahlásilo, jeden z nich svůj vztah ke zvířatům zhodnotil jako záporný. Zbytek respondentů by se

rozhodoval podle konkrétní situace, případně by se snažil situaci vyřešit osobně. Jedna z respondentek též uvedla, že by se snažila zvíře odkoupit od majitele a tím ho reálně zachránit, jelikož je s prací Státní veterinární správy nespokojená. Naprostá většina respondentů by týrání zvířete nahlásila na policii, přibližně třetina by se obrátila na SVS nebo KVS a 11 % dotazovaných by se obrátilo na městský nebo obecní úřad. Jedenáct respondentů by si informace, kam týrání nahlásit vyhledalo na internetu. S veterinárním lékařem by se poradilo 8 respondentů. Možnosti nahlášení týrání zvířat Policii ČR, příslušné KVS nebo na příslušný obecní úřad jsou též doporučovanými možnostmi SVS, a tak by respondenti v případě jednali správně podle doporučených postupů. Na grafu č.4 níže jsou zobrazeny instituce či osoby, na které by se respondenti obrátili ve věci nahlášení týrání zvířat. Součet hodnot je opět vyšší nežli počet respondentů, jelikož respondenti uváděli více možností.

Graf č.4: Kde by respondenti nahlásili týrání zvířat/ na koho by se ve věci týrání zvířat respondenti obrátili

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.6 Hodnocení právní úpravy ochrany zvířat

Stav aktuálně platné právní úpravy ochrany zvířat proti týrání hodnotí 76 % respondentů jako nedostačující. 15 % respondentů aktuální právní úpravu ochrany zvířat proti týrání nezná. Do této skupiny patří respondenti všech stupňů dosaženého vzdělání. Vzdělání tedy na informovanost v tomto ohledu nemá vliv. Přibližně 5 % respondentů zastává názor, že právní úprava je dostačující, jen je těžko vymahatelná. Mezi respondenty též zazněl názor, že chybí vymezení některých pojmů. Zanedbatelný počet respondentů je s aktuální úpravou spokojen bez dalších komentářů.

Pro uzákonění zákazu množiren se vyjádřilo 97 % respondentů anketního šetření. 11 z nich (3 % z celkového počtu respondentů) ale uvádí, že je problém při definování slova „množirna“. Tou se však zabývá novela zákona na ochranu zvířat proti týrání a trestný čin chovu v nevhodných podmínkách zakazuje novela trestního zákoníku. Na základě odpovědí respondentů na výše zmíněnou otázku lze říci, že veřejnost s uzákoněním zákazu množiren a se zavedením nového trestného činu chovu zvířat v nevhodných podmínkách souhlasí. Proti uzákonění zákazu množiren byli tři muži a šest žen, čtyři z nich středoškolsky vzdělání, další čtyři vysokoškolsky a jeden respondent mající vyšší odborné vzdělání.

Během zpracování práce a sběru dat od respondentů byla schválena novela trestního zákoníku, která zpřísňuje tresty za týrání zvířat a zavádí nový trestný čin chování zvířat v nevhodných podmínkách. Jelikož se několik otázek dotýkalo této novely, která v době začátku sběru odpovědí ještě nebyla schválena, budou zaznamenané odpovědi použity zpětně jako názor, zda respondenti s novelizací souhlasí.

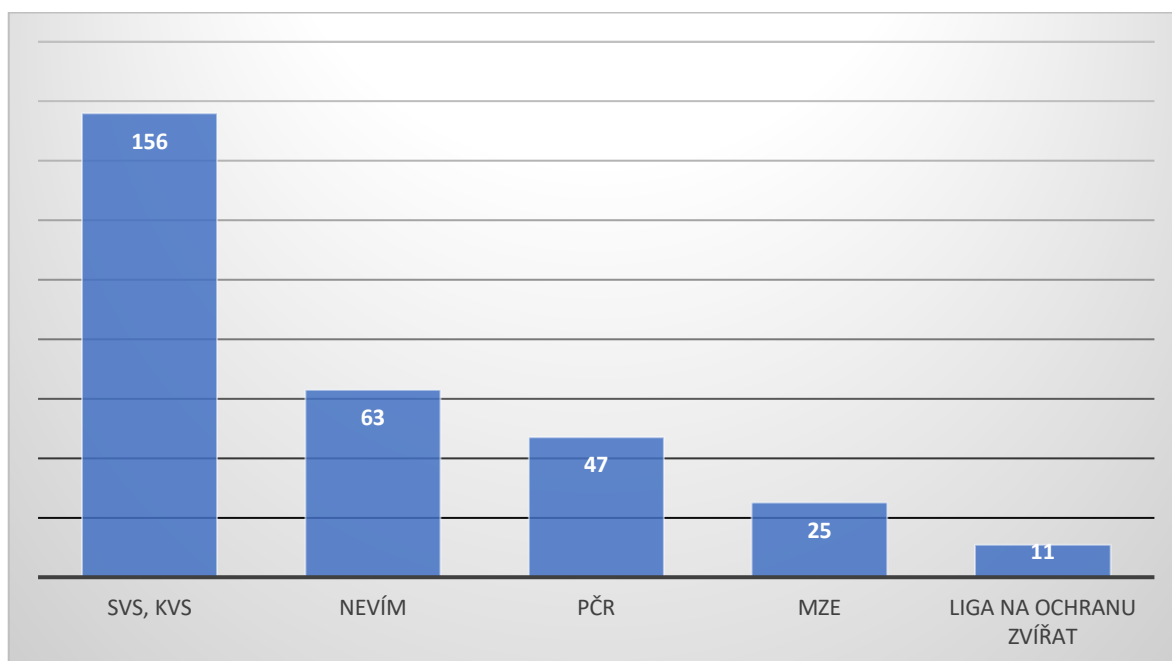
Proti zpřísnění trestů aktuálně platného trestního zákoníku se vyjádřilo 8 % respondentů. Pro zpřísnění je 89 % respondentů. Zbylé 3 % respondentů argumentují tím, že není potřeba sazbu trestů zvýšit, jen je potřeba ji využívat v plném rozsahu. Respondenti vidí problém v tom, že pachatelé trestného činu týrání zvířat většinou nejsou dostatečně potrestáni. Jelikož naprostá většina respondentů uvedla hodnotí svůj vztah ke zvířatům jako kladný, není zvláštní, že většina z nich je pro zvýšení trestů za trestný čin týrání

zvířat. Ze zjištění vyplývá, že podle tohoto vzorku respondentů veřejnost se zvýšením trestů za trestný čin týrání zvířat souhlasí.

Mezi důvody, proč zvýšit tresty za týrání zvířat, které respondenti uvedli, patří prevence. Respondenti tvrdí, že pachatelé nemají před zákonem respekt a zvýšení trestů by mohlo pro zlepšení situace pomoci. Několik respondentů dále argumentuje tím, že člověk, který je schopný ublížit zvířeti, pravděpodobně nebude mít problém ublížit i člověku, a proto je prevence velmi důležitá.

4.2.7 Orgány zastřešující ochranu zvířat v ČR

Na otázku „Jaké orgány ČR zastřešují ochranu zvířat proti týrání?“ nevědělo, jak odpovědět celkem 63 respondentů (22 % vzorku). Správně na otázku odpovědělo 156 respondentů (54,5 %) možností Státní (nebo Krajské) veterinární správy a pouze 25 respondentů (8,7 %) uvedlo orgán Ministerstva zemědělství. 47 respondentů (16,4 %) si chybně myslí, že ochranu zvířat v ČR zastřešuje Policie ČR, ačkoliv při odhalování týrání zvířat skutečně pomáhá. 11 respondentů (4 %) též chybně uvedlo spolek Liga na ochranu zvířat, jež se ochranou zvířat vskutku zabývá, ale nepatří mezi orgány ČR.

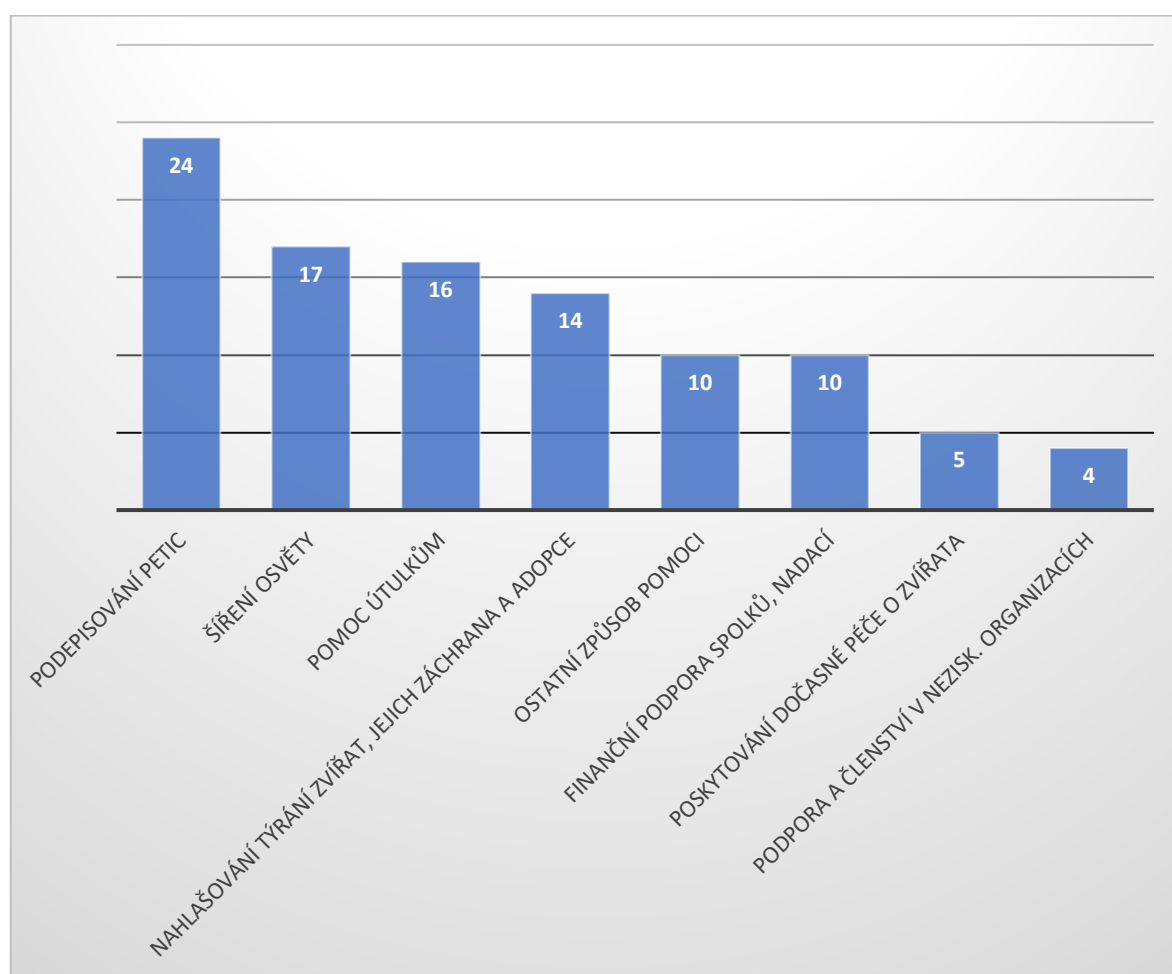
Graf č. 5: Četnost odpovědí na otázku „Jaké orgány ČR zastřešují ochranu zvířat proti týrání?“

Zdroj: vlastní zpracování

V souvislosti s touto otázkou se nepodařilo nalézt vzorec, kdy jsou správně informováni jen muži nebo ženy, nebo respondenti stejného věku či vzdělání.

4.2.8 Angažovanost respondentů v oblasti ochrany zvířat

Ačkoliv naprostá většina respondentů hodnotila svůj vztah ke zvířatům jako kladný a byla pro zvýšení trestů za týrání zvířat, 65 % z celkového počtu respondentů se v boji proti týrání zvířat nijak aktivně neangažuje. Zbylých 35 % respondentů se v boji proti týrání zvířat realizuje různými způsoby, které autorka zaznamenala do grafu č.6 níže.

Graf č.6: Způsoby boje proti týrání zvířat

Zdroj: vlastní zpracování

Do kategorie ostatní podpora spadá například podpora bio chovů nebo veganství. Jedna z respondentek na otázku Angažujete se aktivně v boji proti týrání zvířat? Pokud ano, jak? odpověděla: „Ano. Ohlašuji mnou viděné týrání zvířat. Nekupuji výrobky, které pochází

z velkochovů. Nekupuji masné produkty, kdy je zvíře usmrceno na jatkách. Využívám vlastní zdroje, vesměs od rodiny z vesnice, včetně vajíček, popřípadě na doporučení z tzv. prodeje ze dvora, kde vím, že zvíře žilo v čistotě, měli ho rádi a chovali se k němu důstojně.“

Boje proti týrání zvířat se účastní obě pohlaví, všechny věkové kategorie respondentů i respondenti všech kategorií nejvyššího dosaženého vzdělání. Podařilo se však zjistit, že v boji proti týrání zvířat se neangažuje nikdo ze skupiny respondentů, kdo sám nevlastní zvíře. Z výzkumu též vyplývá, že v aktivním boji proti týrání zvířat se mnohem častěji angažují ženy. 40 ze 47 mužů se totiž v podle vyplněného anketního šetření v ochraně zvířat neangažuje vůbec.

V následující kapitole Výsledky a diskuze budou zjištěná fakta a pravidla podrobněji rozebrána. Celkové vyhodnocení informovanosti veřejnosti o právní ochraně zvířat v České republice lze nalézt v kapitole Závěr.

5 Výsledky a diskuse

5.1 Teoretická část

Podle zákona na ochranu zvířat proti týrání je zvířetem každý obratlovec kromě člověka, nikoliv však embryo. Veterinární zákon neobsahuje konkrétní definici slova zvíře, hospodářská zvířata však neomezuje pouze na obratlovce. Soukromoprávní úprava taktéž neobsahuje definici slova zvíře, ale objasňuje, že zvíře je to smysly nadaný živý tvor a není věcí. Z tohoto sdělení tudíž není jasné, zda jde jen o obratlovce či nikoliv. Rozdílné definice zvířat proto mohou přinášet zmatky při aplikaci práva. Například na včelu medonosnou nelze vztahovat zákon na ochranu zvířat proti týrání. Podle tohoto zákona totiž včela není zvířetem, a tak kupříkladu znemožnění pohybu včel, pálení úlů, či nepodání potravy, v případě, když jsou včely na člověku závislé, není týrání zvířat. Z hlediska veterinárního zákona ale včela zvířetem je, konkrétně je zvířetem hospodářským, což může vyvolávat zmatky, a lidé se mohou domnívat, že na včelu, jakožto na jedince, který není zvířetem, se veterinární zákon nevztahuje.

5.2 Praktická část – Statistiky

Z analýzy statistik provedených kontrol Státní veterinární správy vyplývá, že za posledních 15 let počet provedených kontrol klesá. Naopak procentuální počet zjištěných závad při kontrolách roste, což znamená, že počet kontrol není dostačující. Jelikož se meziročně provádí méně a méně kontrol, potenciální pachatelé trestného činu týrání zvířat tak mají stále menší šanci, že budou usvědčeni a potrestáni. Zjištěný nedostatek autorka též vidí v počtu prováděných kontrol na jatkách. Z výsledků kontrol vyplývá, že počet kontrol jatečních zařízení klesá, což má nepochybně vliv na odhalení týrání zvířat v těchto institucích. Důležitost těchto kontrol podporuje například i kauza jatek ve Všetvicích z roku 2019, kde zaměstnanci zvířata týrali různými způsoby a byli při tom zachyceni na video. SVS však pochybení na straně jatek nepředehla.¹²⁶ S rostoucím počtem provedených kontrol roste i počet udělených nápravných opatření. V tomto hledisku se zdá být práce

¹²⁶ TOMAN, Miroslav. Týrání zvířat na českých jatkách? Záběry ukazují kopání i používání elektrického poháněče na hlavu. *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-66659750-na-jatkach-ve-vseticich-kopali-do-zvirat-a-pouzivali-na-ne-elektricke-pohanece-podle-firmy-jde-o-pochybeni-jednotlivce>

SVS účinná. Co se týká počtu používaných pokusných zvířat v ČR, jeho meziroční vývoj nezaznamenal žádné významné zvýšení ani snížení.

5.3 Praktická část – Výzkum veřejného mínění

Na základě provedeného anketního šetření bylo zjištěno, že naprostá většina respondentů (konkrétně 98,3 % z nich) má kladný vztah ke zvířatům. Kladný vztah ke zvířatům nesouvisí s pohlavím, věkem, ani dosaženým vzděláním respondentů. Autorka práce se konkrétně snažila najít spojitost s věkem a pohlavím respondentů. První hypotéza byla taková, že doba, ve které respondenti vyrůstali a právní úprava ochrany zvířat proti týrání v této době souvisí s jejich cítěním a vnímáním ochrany zvířat. Ti, co například vyrůstali za socialismu, nebudou na ochranu zvířat tolik dbát. Hypotéza však nebyla potvrzena. Ani druhá hypotéza, že pohlaví nemá vliv na vztah ke zvířatům se na základě provedeného anketního šetření nepodařilo potvrdit. Podařilo se však dokázat, že vliv na vztah ke zvířatům má vlastnictví zvířat. Respondenti vlastníci nějaký druh zvířete totiž svůj vztah ke zvířatům vždy hodnotili jako kladný.

Mýtem, který respondenti vnímají jako skutečnost je, že nejčastěji týraná zvířata jsou psi. Těch v anketním šetření uvedlo 86 %. Ze statistik SVS vyplývá, že nejčastější skupinou týraných zvířat jsou však zvířata hospodářská. V porovnání s provedeným výzkumem si při týrání zvířat vybaví právě zvířata hospodářská 52 % respondentů. Tento údaj nesouvisí s žádným ze získaných identifikačních ukazatelů respondentů.

Jaká souvislost se ale podařila najít s identifikačním ukazatelem respondentů, konkrétně se vzděláním, je představa minimální hranice, co je již považováno za týrání zvířat. Respondenti s nižším dosaženým vzděláním (se základním vzděláním či středním vzděláním bez maturity) si jako nejčastější způsob týrání a jako již týrání zvířat považují fyzický útok. Týrání zvířat psychického rázu pak uvedly výlučně osoby s vyšším vzděláním. Spojitost se vzděláním má rovněž znalost pojmu welfare. Platí, že čím vyšší mají respondenti dosažené vzdělání, tím větší podíl z nich zná pojem welfare a je schopen objasnit jeho význam. Proto lze říci, že více vzdělaní lidé jsou lépe informováni o některých tématech ochrany zvířat a stanovená hypotéza, že nejvyšší dosažené vzdělání

respondenta souvisí s jeho informovaností o ochraně zvířat v ČR, je tedy částečně potvrzená.

Co se týká nahlásování trestného činu týrání zvířat, 90 % respondentů by neváhalo a týrání zvířat by nahlásilo autoritám. Téměř všichni dotazovaní uvedli správný postup, jak týrání nahlásit. SVS doporučuje se obrátit na příslušný obecní úřad, na příslušnou krajskou veterinární správu, na policii ČR či na státní zastupitelství. U otázky týkající se pověřených orgánů zodpovědných za oblast ochrany zvířat v ČR si respondenti už tolik jistí nebyli. Téměř čtvrtina respondentů neví, že v ČR zastřešuje ochranu zvířat Státní veterinární správa a Ministerstvo zemědělství. Více než 16 % se také chybně domnívá, že mezi tyto orgány patří Policie ČR. Správně na tuto otázku odpovědělo celkem 63 % respondentů.

Stěžejním bodem výzkumu veřejného mínění byl okruh otázek týkající se právní úpravy ochrany zvířat v ČR. Většina respondentů (konkrétně 76 % z nich) je nespokojena se stávající právní úpravou ochrany zvířat v ČR. Pouze 15 % z nich stávající právní úpravu nezná. Z čehož lze vyčíst, že informovanost ohledně právní úpravy ochrany zvířat je značně vysoká.

Během zpracovávání práce došlo k novelizaci trestního zákoníku a tresty za týrání zvířat byly zpřísněny. Proto výzkum zaměřený na trestní sazby zpětně poslouží jako názor, zda se zpřísněním trestů veřejnost souhlasí. 89 % respondentů zastává názor, že zpřísnění trestů má svůj význam a souhlasí s ním (nejčastěji uvedeným důvodem ke zvýšení sazeb trestů byla prevence), pouze 8 % je proti a zbylá 3 % respondentů zastává názor, že předchozí sazba trestů je dostačující, jen by se mělo jeho rozsahu více využívat. Odhlasované zvýšení trestů se tak dá považovat za v souladu s názorem veřejnosti. Novela trestního zákoníku též přináší zákaz chovu zvířat v nevhodných podmínkách. Tento trestný čin se dá též interpretovat jako zákaz tzv. množiren. Pro uzákonění zákazu množiren bylo v provedeném výzkumu veřejnosti 97 % respondentů. Rovněž tato změna zákona je tedy v souladu s veřejným míněním. Bylo zjištěno, že vliv na vnímání ochrany zvířat nemá dosažené vzdělání, nebo pohlaví, ale především vlastnictví zvířete. Téměř všichni respondenti vlastníci zvířete byli pro zpřísnění trestů za trestný čin týrání zvířat.

Přestože většina respondentů má kladný vztah ke zvířatům a chce bojovat v prevenci proti týrání zvířat pomocí zpřísnění trestů za týrání zvířat, v boji proti týrání zvířat se aktivně angažuje jen 35 % respondentů. Většina z nich se angažuje prostřednictvím podepisování různých petic na podporu ochrany zvířat. Zajímavé je, že většinou se aktivně angažují ženy. Podle provedeného anketního šetření se angažuje pouze 15 % dotazovaných mužů a vůbec se neangažují lidé, kteří sami zvíře nevlastní.

6 Závěr

V závěru práce budou prezentovány zjištěné výsledky a autorkou navržené opatření k nápravě zjištěných nedostatků.

Jak už bylo popsáno v kapitole Výsledky a diskuze, definice zvířete v českém právním řádu nejsou jednotné. Sjednocení pojmu zvíře napříč zákony by ale bylo nesmyslné, jelikož by pak například do veterinárního zákona spadali všichni bezobratlí. Aby nedocházelo ke zmatení (jak je uvedeno výše na příkladu včel), autorka navrhuje do definice zvířat výhradně v zákoně na ochranu zvířat proti týrání přidat i bezobratlí. Tato změna je navrhována ale i z morálního důvodu. Za porušení zákona proti týrání vůči bezobratlým autorka navrhuje udělovat pachatelům tresty nižší sazby než za trestný čin týrání obratlovců.

Kontroly Státní veterinární správy se zdají být účinné, ale počtem nedostačující. Autorka navrhuje, aby SVS prováděla více kontrol než současně, aby klesající trend počtu provedených kontrol změnila na rostoucí, a tím tak zesílila preventivní opatření proti týrání zvířat. Celkově SVS našla nejvíce závad v oblasti činnosti chovu hospodářských zvířat. Zlepšení stavu právě v této oblasti si SVS klade sama jako svůj cíl do dalších let. Zároveň se autorka doporučuje zaměřit na jateční zařízení. Pomoci by mohla povinnost nainstalování kamer do těchto zařízení. SVS by měla rovněž více dbát na osvětu, z provedeného anketního šetření vyplývá, že polovina respondentů neví, že sama SVS zastřešuje ochranu zvířat v ČR, zároveň by měla podporovat šířené povědomí o aktuálních zákonech. Počet pokusných zvířat na území ČR v posledních letech neprochází významnými změnami, počet pokusných zvířat každoročně stagnuje kolem podobného počtu.

Pro účely zpracování dalšího vývoje ochrany zvířat na území ČR bylo zjištěno, že změny právní úpravy ochrany zvířat v ČR směřují k přísnějším opatřením zejména v oblasti veřejnoprávní. Jako příklad může být uvedena novela trestního zákoníku z roku 2020. Novelizace trestního zákoníku a jeho přísnění trestů za trestný čin týrání zvířat je v souladu s veřejným míněním. Téměř všichni respondenti provedeného anketního šetření se

zvýšením trestů souhlasí, stejně jako souhlasí s uzákoněním zákazu chovu v nevhodných podmínkách neboli „množiren“.

Celková informovanost respondentů o právní ochraně zvířat v ČR nesouvisí s jejich vzděláním, pohlavím ani věkem. Vzdělání má však jistý vliv v určitých oblastech, například ve znalosti pojmů jako je welfare. Na základě odpovědí na položené otázky anketního šetření je všeobecně v České republice průměrná informovanost o právní ochraně zvířat. Většina lidí zná zákony, avšak nezná welfare, nebo například nemá povědomí o tom, jaký orgán ČR zaštiťuje ochranu zvířat na našem území. To je další z důvodů, proč by měla SVS zapracovat na osvětě a lépe informovat veřejnost.

Jako konkrétní opatření pro zlepšení způsobu informování autorka doporučuje Státní veterinární správě plně využít potenciál sociálních sítí. SVS je sice aktivní na Facebooku, ale autorka doporučuje založit účet a být též aktivní na v současné době stále více oblíbeném Instagramu, který je pro uživatele velmi atraktivní platformou. SVS by též mohla prostřednictvím těchto sítí propagovat svůj YouTube kanál, na který doposud nahrála pouze jedno video, a to v roce 2014. Na tento kanál by SVS měla nahrávat informační a vzdělávací videa o své činnosti a svém působení mimo jiné v oblasti ochrany zvířat.

7 Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy a legislativa ČR:

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 21/2000 Sb.m.s., o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely. In: *Sbírky mezinárodních smluv*.

Dostupné také z: http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/chronologicky-prehled/Mezinarodni-smlouvy_sdeleni-2000-21-hospodarska-zvirata.html

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 19/2000 Sb.m.s., o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat v zájmovém chovu. In: *Sbírky mezinárodních smluv*. Dostupné také z:

http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/chronologicky-prehled/Mezinarodni-smlouvy_sdeleni-2000-19-zajmovy-chov-zvirat.html

Usnesení č. 2/1993 Sb. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky.

In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>

Vyhláška č. 4/2009 Sb. Vyhláška o ochraně zvířat při přepravě. In: *Sbírka zákonů*.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-4>

Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zákon č. 449/2001 Sb. Zákon o myslivosti. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-449>

Zákon č. 114/1992 Sb. Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny. In: *Sbírka zákonů*.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114>

Zákon č. 162/2003 Sb. Zákon o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách). In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-162>

Zákon č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

Zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Zákon č. 166/1999 Sb. Zákon o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon). In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166>

Vládní návrh, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. 2019. Dostupné také z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>

Mezinárodní právní předpisy:

COUNCIL REGULATION (EC) No 1/2005 of 22 December 2004 on the protection of animals during transport and related operations and amending Directives 64/432/EEC and 93/119/EC and Regulation (EC) No 1255/97. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32005R0001>

Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely. Štrasburk, 1976, číslo 87. Dostupné také z: http://eagri.cz/public/web/file/1434/HZ_087_1_.pdf

Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu. Štrasburk, 1987, číslo 125. Dostupné také z: http://eagri.cz/public/web/file/1795/ZCH_125_1_.pdf

Nářízení Evropského parlamentu a Rady č. 998/2003/ES ze dne 26. května 2003 o veterinárních podmínkách pro neobchodní přesuny zvířat v zájmovém chovu a o změně směrnice Rady 92/65/EHS. In: . Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003R0998:20120210:CS:PDF>

Knižní publikace, akademické práce a články:

EYEROVÁ, Kateřina. *Zvíře jako předmět vlastnického práva*. Brno, 2019. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

PETROV, Jan, Michal VÝTISK a Vladimír BERAN. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN isbn978-80-200-2317-9.

RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. In: *APLIKOVANÉ PRÁVO 2/2006* [online]. [cit. 2020-01-14]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/3332081-Ochrana-zvirat-proti-tyrani-jako-soucast-pravni-ochrany-zvirat-v-ceske-republice.html>

TÉGL, Petr. Právní povaha zvířete v soukromém právu. In: MELZER, Filip; TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svatek III. § 419-654*. 1. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 232.

WEBSTER, John. *Welfare: životní pohoda zvířat, aneb, Střízlivé kázání o ráji*. Praha: Nadace na ochranu zvířat, 1999. ISBN 80-238-4086-X.

Internetové zdroje:

15. schůze, 42. hlasování, 30.01.2020. *Senát Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2020-02-05]. Dostupné z:

<https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=18603&O=12>

39. schůze, 382. hlasování, 18. prosince 2019, 09:57 Novela z. - trestní zákoník. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2019-12-20]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=71932&l=cz>

Animal welfare. *European Commission* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/food/animals/welfare_en

41. schůze, 22. hlasování, 3. března 2020, 18:56 Novela z. - trestní zákoník. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné z:
<https://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=72317&l=cz>

About PETA. *PETA: Animals Are Not Ours* [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z:
<https://www.peta.org/about-peta/>

About us. *World Animal Protection* [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z:
<https://www.worldanimalprotection.org/about-us#slice-1>

Animal Welfare: What Is It? *AVMA* [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z:
<https://www.avma.org/resources/animal-health-welfare/animal-welfare-what-it>

BÍLÝ, Vojtěch. Chov šelem se výrazně zprísni, skončí mazlíčí koutky, pro veřejné vystoupení bude nutná speciální licence. *Eagri* [online]. 2019 [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2019_chov-selem-se-vyrazne-zprisni-skonci.html

BOHATEC, Pavel. Vyjádření Ústřední komise pro ochranu zvířat k přepravě hospodářských zvířat na dlouhé vzdálenosti. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Ústřední komise pro ochranu zvířat, odborný poradní orgán ministra zemědělství, 2017 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/541537/_2017Preprava_HZ_dlouha.pdf

ČESKOMORAVSKÁ KYNOLOGICKÁ UNIE. Řád ochrany zvířat při chovu psů. In: *Českomoravská kynologická unie* [online]. [cit. 2019-12-29]. Dostupné z:
https://www.cmku.cz/cz/rady-a-predpisy-cmku-152#k_6

ČR: Přehled druhů zvířat a jejich spotřeby k pokusným účelům v letech 1994-2018 [online]. 2019 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z:
http://eagri.cz/public/web/file/1454/EPZ_CZ94_18_1.pdf

Ekologické zemědělství bez mýtů. In: URBAN, Jiří a Josef DLOUHÝ. *Eagri* [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2020-02-08]. ISBN 978–80–87371–13–8. Dostupné z:
http://eagri.cz/public/web/file/220655/Ekologicke_zemedelstvi_bez_mytu.pdf

Chov zvířat vyžadujících zvláštní péči. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/chov-zvirat-vyzadujicich-zvlastni-peci/>

Informace o programu ochrany zvířat. *Eagri* [online]. [cit. 2020-03-08]. Dostupné z:
<http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/publikace-a-dokumenty/program-ochrany-zvirat/program-ochrany-zvirat-situace-2008.html>

KLOUČEK, Ondřej. *CITES – základní informace* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z:
[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy/\\$FILE/OD_OIMZ-CITES_ZAKLADNI_INFO_171221.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy/$FILE/OD_OIMZ-CITES_ZAKLADNI_INFO_171221.pdf)

Možnosti kontaktů. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z:
<https://www.svscr.cz/kontaktni-formular/>

MUSILOVÁ, Anna. Týrání zvířat v okolí si všimá stále více lidí. Veterináři letos prošetřili 350 případů. *IRozhlas* [online]. 2019 [cit. 2019-12-02]. Dostupné z:
https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/chov-zvirat-tyrani-farma-ministerstvo-zemedelstvi-mnozirnny-miroslav-toman_1910280802_gak

Ochrana pohody zvířat – welfare. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/ochrana-pohody-zvirat-welfare/>

Platná znění příslušných částí zákonů s vyznačením navrhovaných změn a doplnění.

In: *Trestní zákoník*. Dostupné také z:

<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=214&CT1=0>

Prezident republiky podepsal sedm zákonů. *Pražský hrad* [online]. [cit. 2020-03-14].

Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/prezident-republiky-podepsal-sedm-zakonu-15329>

Právní předpisy pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin. *Eagri* [online]. [cit. 2020-02-05].

Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/ekologicke-zemedelstvi/pravni-predpisy-pro-ekologicke.html>

Stanoviska a názory ÚKOZ. *Eagri* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z:

<http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/publikace-a-dokumenty/stanoviska-a-nazory/>

System ochrany zvířat v ČR. *Eagri* [online]. [cit. 2019-12-29]. Dostupné z:

<http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/>

TOMAN, Miroslav. Týrání zvířat na českých jatkách? Záběry ukazují kopání i používání elektrického pohaněče na hlavu. *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-66659750-na-jatkach-ve-vseticich-kopali-do-zvirat-a-pouzivali-na-ne-elektricke-pohanece-podle-firmy-jde-o-pochybeni-jednotlivce>

Úplné znění Vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči.

In: *Eagri* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_Vyhlaska-2008-411-ochranazvirat.html

Výsledky kontrol. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z:

<https://www.svsr.cz/zdravi-zvirat/vysledky-kontrol-2/>

What is CITES? *CITES Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z:

<https://www.cites.org/eng/disc/what.php>

Způsob oznámení o týrání zvířat. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2020-01-03].

Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/zpusob-oznameni-o-tyrani-zvirat/>

8 Přílohy

Příloha č. 1: Otázky anketního šetření	79
--	----

Příloha č. 1: Otázky anketního šetření

Anketní šetření: Ochrana zvířat proti týrání

Anketní šetření pro zpracování Diplomové práce na téma Právní ochrana zvířat v českém právním řádu.

***Povinné pole**

1. Jaké je Vaše pohlaví? *

Žena

Muž

Nechci odpovídat

2. Do jaké z následujících kategorií spadá Váš věk? *

do 18 let

19 - 25 let

26 - 35 let

36 - 55 let

56 - 70 let

71 let a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? *

základní

středoškolské (s vyučením/bez vyučení)

středoškolské (s maturitou)

vyšší odborné

vysokoškolské

Jiné:

4. Vlastníte zvíře/zvířata? *

Ano

Ne

5. Pokud ano, jaký/é druh/y?

6. Jak hodnotíte svůj vztah ke zvířatům? *

Kladný

Spíše kladný

Ani kladný ani záporný

Spíše záporný

Záporný

Jiné:

7. Slyšeli jste o pojmu welfare? *

Ano

Ne

8. Co pojem welfare znamená?

9. Když zazní pojem týrání zvířat, jaké druhy zvířat se vám vybaví?

10. Co považujete již za týrání zvířat? *

11. Pokud byste byl/a svědkem týrání zvířat, nahlásil/a byste to? *

Ano

Ne

Jiné:

12. Kde a jak byste případné týrání zvířat nahlásil/a? *

13. Jaký podle vás hrozí pachateli trest za týrání zvířat? *

- Jelikož byla během dotazování schválena novela trestního zákoníku, tato otázka nebyla vyhodnocena.

14. Jaký máte názor na aktuální právní úpravu ochrany zvířat proti týrání? *

15. Jste pro uzákonění zákazu množírén? *

Ano

Ne

Jiné:

16. Jste pro zpřísnění trestů za týrání zvířat? (Nyní hrozí pachateli trest maximálně pět let odnětí svobody.) *

Ano

Ne

Jiné:

17. Pokud jste pro zvýšení trestů za týrání zvířat, popište, z jakého důvodu.

18. Jaké orgány ČR zastřešují ochranu zvířat proti týrání? *

19. Angažujete se aktivně v boji proti týrání zvířat? Pokud ano, jak? *

20: Chtěl/a byste k tématu ještě něco doplnit?